

Nr. 4.

Anul III.

Sibiiu.

30 Noemvrie

1878.

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sânt 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiu, la colectanții, la oficiile postale și la toate librăriile.

Maria.

Scene din viața conjugală.

Iorgu Codobescu era de 24 ani și avea o soție de 17. Maria era imaginea veseliei. Părul ei de un blond deschis și ochii albaștri îi dădeau un aer de o vioiciune nespūsă. Buzele ei rumene se întredeschideau în fiă-care minut pentru a lăsa să se vedă două șiruri de mărgăritare. Un ce caracteristic la Maria era rîsul ei, un rîs curat și armonios ca sunetul argintului și care vibra neîncetat prin încăperile locuinței lor. Era o muzică veselă, care încanta viața lui Codobescu. De aceea tinerul bărbat își formase un program de viață sever, de care se ținea cu plăcere. Abia sunau șese ore, când își părăsia el biroul și cu pași grabnici se îndrepta către casă, unde-l aștepta un ânger consolator.

Viața tinerilor însurăței era un șir continuu de jocuri copilărești, de glume adorabile, care-î împiedecau de a avea măcar un moment de gânduri triste. Când se întorcea Codobescu dela birou cu capul încărcat de socoteli, Maria îl primia cu surisul ei fermecător, cu o sărutare îi ștergea întunecela de pe frunte și printr'o glumă nevino-vată îl făcea erăși să rîdă.

Astfel trecură primele luni ale căsătoriei. Într'o zi însă Codobescu veni acasă mai târziu, decât de obicei. Maria așteptă cu nerăbdare și părere de rău într'o singurătate neîndatinată.

— „Unde-ai rămas atîta vreme?” îi dîse ea surîzînd, când îl vedu intrînd pe ușa.

— „Să veți, draga mea. Eșind din birou am întîlnit pe amicul Crăciunescu și pe Pascovici. Șei că ei îmi sunt prietini din copilărie. Ei bine, dintr'o vorbă într'alta m'au tîrit până la cafenea, ca să cetim noutățile din ziarele prospete. Când mē pomenii, erau 7 ore trecute.”

Se vedea, că Iorgu nu spune adevărul. Maria nu dîse nimic, dar o umbră de întristare trecu pe fruntea ei. Bărbatul său, știindu-se cu vină, fu mai fraged, decă se

pôte, decât altădată, și acestă umbră fugitivă dispăru iute ca fulgerul.

A doua zi aceea-și întârziere. De astă-dată afacerile biroului îl reținuseră mai mult decât de obicei. A treia, a patra zi și cele următoare asemenea, dar fiă-care dată găsia el un nou pretext de scusă.

Ce e mai curios, bărbătelul devenia cu atît mai drăgostos, cu cît întârșia mai mult, și găsia mijloce de a delătura impresiunea neplăcută de pe fața Mariei. Tinera femeia devenia din ce în ce mai tristă. Din acestă depărtare continuă și crescîndă a bărbatului său conchidea, că iubirea i se receșe și lacrimi începură a se ivi din când în când în frumoșii ei ochi.

Codobescu parea, că nu bagă de samă acestă schimbare, cu atît mai mult, că Maria avea prea multă delicateță pentru a-î face reproșuri.

Astfel merseră lucrurile în decurs de o lună. Într'o sēră, așteptând pe bărbatul său, Maria era gînditoare; ochiul ei albastru se întuneca de lacrimi, pe cînd gîndurile ei pareau că rētalesc cātră o țintă ore-care. Tinera femeia plānuia ceva. În acel mic cap grațios se născocia un complot grozav. De odată ochiul ei se însufleți de o rezoluțiune neclintită și un suris triumfător, dar trist, se ivi printre lacrimi, ca o rață de sōre printre nori. Într'aceea sunet de pași se auți, pașii atît de cunoscuți ai lui Codobescu.

Maria șterse iute lacrimile și cu zîmbetul obicinuit pe buze eși înaintea bărbatului său.

A doua zi Codobescu se întorse acasă mai târziu, decât până acum. Nōptea acoperise cu vëlul ei întunecat regiunile nōstre. Un vânt cam rēcoros suffla biciuind o plōc mēruntă și dēsă, care pētrundea până la piele. Iorgu alerșă cātră casă, mai întăiu fiind-că întārșiasc atît de mult, și apoi fiind-că ploua. Afară de aceea, fără să șei de ce, un presimțămînt trist îi strîngea inima.

— „Sunt un nebun!“ ȋdicea el, adăpostindu-se pe lângă case în contra ploii, „sunt nebun, să mă neliniștesc. Din contră ar trebui să fiu vesel; mâne e ȋ ziua Eî! .. Ce ȋi fericită!“

Ea, să fi fost ȋre Maria, seŭ pȋte o altă femeia, care-ȋ răpise deja inima? Dăcă soȋia sa l'ar fi auȋdit vorbind astfel, de sigur ar fi creȋut cazul din urmă.

ȋri cum ar fi, Codobescu ajunsese acasă cufundat în gânduri. Aci împinse ușa și deschise braȋtele pentru a primi pe soȋia sa, ca de obicei. Dar, nimeni nu veni. În prada unei neliște crescânde alergă el în camera femeiei sale. Aci era întunerec.

— „Mario!“ strigă el. Nici un glas nu răspunse.

Neliniștea lui Codobescu ajunsese la culme. Ca să facă ceva, aprinse lampa de pe masa de nôpte. La primele raȋe ale luminei, privirea Iorgului fu isbită de o bucată de hărtie albă. Iute ca fulgerul puse mâna pe ea și ochii seȋ lacomi recunoscură scrisȋrea Mariei.

— „Dumneȋeule, ce să fi scris ea!“ strigă bietul om afară din sine și cu mâna dreptă trecu peste fruntea umedă de sudori reci. În urmă, gȋci mai mult, decât ceti următȋrele:

„Iorgule, adio! Unindu-mă cu tine, am creȋut că fericirea va urma necontentit pașii nostri. Eŭ te iubiam sincer și credeam că iubirea ta încă va fi puternică și durătȋre ca a mea. Dar, va! m'am înșelat. Abia aŭ trecut câte-va luni dela căsătoria nôtră și tu începi a mă părăsi. Unde am fi ajuns cu acest pas? Prevedeam viitorul grozav, momentul nefericit, în care abandonul meŭ va fi complet. Și vederea acestui viitor m'a îngrozit, n'am avut curagiul să-l aștept. Dăcă a mai rămas vre o urmă de iubire în sufletul tău, iertă-mă pentru răul, pe care ȋi-l fac. Tu mă veȋ uita ușor și alta va fi în stare să te lege mai strâns de sȋrtea sa.

„Adio! Iorgule. Mă duc să caut în mormânt liniștea, pe care am pierdut-o în vieță.“

Dăcă trăsnetul ar fi căȋut la piciorile lui Codobescu, nu l'ar fi înlemnit mai tare decât cetirea acestor șiruri. Mîntea nu putea cuprinde ceea ce ochii descifrau. Privirea Iorgului se turbură, halucinaȋiuni se formaŭ în creerii lui bolnavi. Ca nimicit căȋu el pe un fotel, și lacrămi, da, lacrămi curseră șirȋe din ochii lui.

Văȋut-aȋ pe un bărbat plângând? Nu, că-cȋ lui nu-ȋ e iertat a plânger în fața altora. Durerea lui e ascunsă în inimă, care se rȋde, se consumă în tăcere, până când nu mai rămâne decât o parte neatacată și tare ca granitul. Acesta este rămășiȋa procesului chemico-psihologic.

Iorgu plânse, pȋte pentru că era singur, și acesta era espresiunea celei mai profunde dureri.

— „Să mȋră!“ suspină el, „când o iubesc atăta și în ajunul aniversării nașcerii ei, când . . . ah! Dumneȋeule! Dumneȋeule!“ Și în parocsismul durerii sale nebune, Codobescu sări de pe fotel și-șȋ luă avântul ca să se isbăcă cu capul de părăȋi. Dar atunci, să fi fost ȋre iluziune, ușa dulapului din cameră, împinsă pȋte de vânt, se mișcă ușor. Atras de o slabă scântăia de speranță, Codobescu se aruncă asupra ei și o smulse din țȋtini. Nimic! Numai hainele Mariei îi trămiseră în față parfumul ei favorit, mirosul îmbătător, care pentru sȋrmanul bărbat fu de astădată un suvenir sfășietor. Ca nebun îngenunchiă el înaintea lor și strîns cu pasiune la buzele sale acele

rămășiȋe ale unei fericiri pierdute. Un fel de suspin înecat, ca suspinul unei femei, care voeșce să plângă, seŭ plânge înfundat, răspunse la îmbrățișarea lui pasionată. Ochiul seŭ uimit pȋtrunse din noŭ dulapul. Nimic!

— „Sunt nebun,“ își ȋdise el, „este suspinul meŭ, sunt lacrămile mele!“ și cu pașȋ șovăitori se apropiă de patul Mariei, pe care căȋu și plânse amar.

Lacrămile îl ușurară în cât-va și îi redară întrebuintărea minȋii. Fața lui era palidă, dar calmă, și ochiul lui strălucia de un foc sombru. Cu un tact rece și ȋre-care sistem visită el pe rënd tȋte încăperile locuinȋei sale, se scobori în celar, se urcă în pod, dar nicăiri nu găsi o urmă, care l'ar fi putut conduce la locul, unde zăcea mȋrtă femeia sa.

— „Pȋte în rîu!“ ȋdise el cu un suris sepulcral și se duse cu capul gol și pieptul desfăcut prin stradele ude de plȋe, prin plȋea dăsă, care-ȋ rȋcoria fruntea înfierbîntată. Din când în când un pas ușor răsuna în urmă-ȋ și o umbră aluneca pe pardoselă, dar Iorgu n'auȋia nimic, nu vedea nimic.

Ajungând pe marginea rîului, el văȋu o mulȋime de lumină, care se mișcău în tȋte direcȋiunile purtate de omeni activi.

— „Ce însemnăză acestă mulȋime?“ ȋdise el cătră unul din aceșȋ purtători de torȋe.

— „Ce să 'nsemneze, Domnule? Înainte cu vre o dȋuē ȋre s'a aruncat o femeia în rîu, și cu tȋte silinȋtele nôstre nu ȋ-am putut regăsi cadavrul.

— „Era ea! era femeia mea!“ țȋpă Codobescu, și un hohot lugubru, care-ȋ îngheta mȋduva în ȋse, eșȋ din pieptul lui.

Omul se uită cu compătimire la el, și clătină din cap.

— „Sȋrmanul, e nebun,“ murmură el.

Cu capul plecat și privirea rȋtăcită se depărtă Iorgu de mulȋime și se apropiă de rîu în partea cea mai întunecȋsă. Aci mai aruncă o privire împregiur, și-șȋ luă avântul. Atunci, printr'o ultimă reflecșiune se opri.

— „Cel puȋin să-ȋ mai vȋd odată cadavrul,“ ȋdise el și așteptă.“ Mulȋimea se depărtă cu încetul, lămpile dispărură pe rënd și întunerec complet domni pe țȋrmul rîului. Întreprinderea era fără rezultat.

Codobescu sta nemișcat, ca o statuă de marmoră, ȋr unghiile sale se înfgeau în pieptul lui, de care se lipise cămașa udă. Un minut i se păru, că mîntea îl părăseșce, cu mâna stîngă își neteȋi fruntea și se gândi, ca un om, care nu șciă de ce se află într'un loc. Cu încetul memoria îi reveni și nenorocirea înfricoșată i se înfăȋșă în tȋtă puterea ei.

Prima lui mișcare a fost să se arunce îndată în rîu, dar o slabă raȋă de speranță îl reȋinu.

— „Dar dăcă nu era ea?“ își ȋdise el și cu pașȋ lini se îndreptă cătră casă. Apa îi străbătuse hainele până la piele, și rȋcȋrea și emoȋiunea îl făceau să tremure ca frunȋa. Sȋrmanul om!

Casa era iluminată. Codobescu tresări de bucuria și cu o furia nebună alergă în curte. Ușile erau deschise tȋte, și lampa ardea singuratică pe masa din camera Mariei. Abia atunci își aduse aminte, că el însuși lăsase lampa aprinsă, când a plecat. Cu tȋte acestea Iorgu își reîncepu cercetările cu minuȋiositate. Nici un colȋșor, nici o mobilă nu rămase nestrăbătută de ochiul lui scrutător.

Tóte fură înzadar. Descurageare complectă, desperare ne-bună se cetia pe fața lui descompusă.

— „La ce mai e bună vieța?“ dîse el cădînd pe un fotel. „Aîde, să sfîrșim cu o esistență, care nu-mî pôte da decât suferințe cumplite.“

Codobescu își pregăti sinuciderea cu ore-care rafinare. Îmbracă haine de sêrbătore, scóse portretul Mariei dintr'un album și așezându-se într'un fotel, îl privi lung câte-va minute; pe urmă îl sărută cu foc. Ochiî sêi erau svên-tați; isvorul lacrărilor secase.

În camera lui de durmit se afla o frumoasă colecțiune de arme, pentru care Codobescu era un amator pasionat. De aci își alese el un frumos pistol cu patul încrustat în aur. Era una din acele bogate arme, care împodobese brêul Arabului. Iorgu voia să móră cu ore-care poesiă, fiind-că muria din amor. De aceea practicul revolver i se păru prea prosaic pentru un act suprem.

El luă acest pistol și-l duse cu sine în camera Mariei. Aci îl încarcă cu cea mai mare îngrijire. Mórtea trebuia să fiă sigură și repede. Ultima simțire plăcută trebuia să fiă și ultimul semn de vieță sufletescă.

Pe urmă aruncă asupra mobilelor încă o privire adâncă, privire care esprima miî de simțiri de părere de rău și de fericiri trecute. Aceste obiecte vêduseră pe Maria de atâtea ori. Câte momente fericite n'a petrecut el aci lângă ea îmbêtându-se de puterea unui amor cast și profund. Colo era patul ei alb ca al unei vergure curate, dincolo fotelul pe care ședea ea de preferință, ici cartea ei de predilecțiune, rêvarul cu flori favorit. Tóte aceste lucruri par-că păstrasera ceva din suflarea adorată a femeiei iubite și acum produceau în sufletul sêrmanului bărbat un simțămînt de duioșă nespūsă. Ele îi reamintiră tóte scenele unei fericiri pierdute, formară trăsătură de trăsătură ființa iubită, care dispăruse. Acesta era momentul potrivit pentru a muri, că-cî Maria era înaintea ochilor lui cum fusese în vieță. Brațul sêu se rădică încet, încet, până când țeva rece se apropiă de inimă. Iorgu vedea în timpul acestei mișcări, cum se apropia umbra Mariei, palidă, cu capul plecat, asemenea unui spectru încântător cu tótă palórea feții. Mâna lui rămase întepenită pe coșul pistolului, ochii ațintiți asupra umbrei adorate. Ea înainta încet, încet, fără cel mai mic sgomot, fără ca o suflare să se fi auzit. Iorgu o vêdu în halucinațiunea sufletului sêu apropiindu-se de fotelul pe care ședea el, și îngenunchiînd înainte-î. Să fi fost ore o înșelăciune a organului sêu de auzit? Ea dîse:

— „Iertare, Iorgule, iertare!“

Dar nu, acésta nu era halucinațiune. El recunosc timbrul vocii mult iubite, recunosc ochii albastrî, care se îndreptaî cătră el plini de lacrămi, recunoscu minunatul pîr blond, care cădea pe umeri în disordine. Recunoscu trăsurile mult iubite, palida față brăzdată de lacrămi, și gura fragedă, rumenă, buzele odinióră atît de vesele, dar care acum esprimaî atâta amărăciune.

Pistolul îi cădu din mână, un țipet teribil ieși din pîeptul sêu și brațele lui, printr'o mișcare convulsivă, strînsură femeia prea iubită. Ea era în vieță și bietul om nu se satura de a o privi, de a o acoperi cu sărutări. Câte-va minute rămaseră ei îmbrățișați fără a putea pronunța un singur cuvînt, atît de mare era puterea simțămîntelor lor.

— „Sêrmana mea Mariă!“ murmură în fine Iorgu.

— „Așadar mă ierți?“ surîse printre lacrămi încântătórea femeii.

— „Décă te iert? Dar nu veți tu că înnebunesc de bucuriă vêdîndu-te? Nu știu unde mî-e capul, nu știu de mî-a mai rēmas mintea.“

— „Bietul meû Iorgu! Cât voiî trăi, imi va părea rău pentru neîncrederea mea în puterea amorului tēu. Veți tu, credeam, că nu mă mai iubești, și înainte de a muri voiam să fac o ultimă încercare.“

— „Cređut-ai tu, scumpa mea crudelă, că voiî putea trăi fără de tine? Dar nu ești tu trup din trupul meû și suflet din sufletul meû? Pîerđîndu-te pe tine, sunt pierdut și eu.“

— „Acum vêd într'adevêr, că iubirea ta se va stinge numai cu vieța. De aceea te iubesc și mai mult, decât se pôte. Dar, veți tu, sunt curiosă și acum, de ce veniai acasă așa de târziu. Mărturisește, că ai făcut rău!“ adăogă ea suriđînd, pe când frumoșa-î față se acoperia de purpură, ca și cerul senin în revêrsatul zorilor.

— „Draga mea curiosă,“ dîse el sărutându-o cu foc, „vei afla mâne de ce.“

— „Pentru ce mâne? Ce e mâne?“

— „Nimic, nimic de tot,“ rēspunse el strîngîndu-o în brațele sale nervóse, ca și cum s'ar fi temut de a o pierde din noû. „Acum lasă-mē să gust fericirea divină a revederei tale, lasă-mē să mă îmbêt de amor privindu-te; după aceea pot să și mor“

— „Să mori? . . . Și eu ce m'ași face fără tine? Vrei la rēndul tēu să mă faci să sufer?“

— „Nu, nu, ângerul meû, nu voiî să te mai vêd suferind; vino aci pe genunchii mei să te mai privesc, să te privesc tótă vieța.“

Ea se așeză pe genunchii lui, îi cuprinse gâtul cu amēndouē brațele sale rotunde de alabastru, și ochii ei languroși de iubire îl priviră lung, lung și serios. Iorgu se simți rēsplătit peste mēsură pentru suferințele ce îndurase în câte-va ore și simțurile sale amorțite de durere se redeșteptară la o vieță nouă

A dóua și se sculă Iorgu mai de diminēță și plecă la birou. Peste o óră se întórse cu un servitor, care ducea un obiect voluminos. Cu pași lini se furișară ei până într'un cochet salonaș, unde fu depus acel obiect. Servitorul se depărtă.

Codobescu întră la soția sa, care se afla într'un „négligé“ încântător. Pêrul ei prins numai printr'o panglică albastră cădea în bucle bogate pe umeri de alabastru. Haina de casă desemna ușor frumoșele conturi ale corpului ei tinêr. La vederea sođiului sêu, ochii-î albastrî se deschiseră mari de surprindere plăcută, ér buzele rumene și fragede avură un suris încântător.

— „Etă-mē ér lângă tine,“ dîse bărbatul încântat, care se simți emoționat de frumșeța strălucită a femeiei sale. El o sărută pe frunte și luându-î brațul o atrase cu sine ușurel până în salon.

— „Acum a sosit momentul mărturisirilor,“ dîse el. „A sêră mă întrebai ce este astăđi? Află, iubita mea, că astăđi este ziua nașcerii tale,“ și brațele sale se deschiseră pentru a strînge pe femeia adorată.

— „Acum îți voiî spune,“ continuă el mișcat, „de

ce veniam acasă așa de târziu. Tóte scusele mele erau o minciună, că-cî aveam un secret. Voiam să păstrez misterul ocupațiunei mele pentru a-ți pregăti o surprisă. Și această surprisă, éta-o!”

Mâna sa delătură cu repeđiciune vélul, care acoperia obiectul adus. Maria scóse un țipét de surprindere și de plăcere.

Era portretul ei, în mărimé naturală, portretul ei zugrăvit de o mână măéstră.

Acum înțelese ea timpul îndelungat petrecut afară din casă. Înțelese profunđimea amorului, care făcuse din bărbatul ei un artist, că-cî acea pânză era un capo-d'opera de putere imaginativă și de esecuțiune tehnică. Era într'adevăr Maria veselă și grațiosă, Maria sublimă, care privia

suridéndă din cadrul ei cel bogat. Frumósa femeia șcia, că bărbatul ei se ocupase totdeuna cu pictura, dar înțelese că numai un amor nemărginit, de o putere supranaturală, putuse să-l facă artist. De aceea se grămădiră în sufletul ei simțăminte, pe care nu le putea exprima, dar privirea ei plină de admirațiune, de recunoșcință și de amor resplăti lui Codobescu lupta îndelungată cu demonul artei. Ea era într'adevăr fericită și comunica acest simțămînt bărbatului ei fermecat, pētruns până la suflet de elocinta ei căutătură. Printr'o mișcare comună și spontană se aruncară ei unul în brațele celuilalt!

Péna nu póte descrie fericirea divină a unui astfel de moment!

Iosif Popescu.

Esilatul.

Reverie.

„Ridéndă bucuriă lumină juna față;
Cu vise dulci speranța tot sufletul răsfață;
Dar tu stai în tăcere, străin necunoscut!
În sêrbătórea noastră tu singur ești tăcut!
Îmbată-te de vieța ce ne suride nóuă!

Că-cî vieța omenéscă se duce ca o róuă!“
— „Nu voiú plăceri molaticî născute'n sêrbătóri!
Nici tinere fecióre, fragile, blânde flóri;
Dar dați-mi mie țera ce sufletului place,
Și grijile-mi amare în flóri se vor preface!“

D. Bolintinenu.

Afganistanul și Emirul.

Ostul și Vestul sunt în luptă continuă; se pare că-și dispută domnia lumei. Cele două puteri atât de depărtate una de alta, Rusia și Englitera, mai se ating în Asia. O limbă de pământ, Afganistanul, le separă. După cum se vede, în curénd și această barieră va dispărea; atunci cei două coloși se vor măsura. Care va birui, este cestiunea viitorului. E bine însă a cunoșce în cât-va terenul, pe care mai curénd séu mai târziu se vor întâlni cei două giganti.

Afganistanul este situat la Nord-vestul Hindostanului și închis din celelalte trei părți de Belugistan, Persia și Turchestan. El se ține, împreună cu Persia și Belugistan, de platoul Iranului, împresurat de munți. Stepele platoului interior sunt foarte sêrace în apă, dar conțin sare multă. Pe țermul nordic și vestic (Afganistan) sunt șesuri plăcute și roditoare. Cerul este mai totdeuna fără nori, aerul foarte uscat, vegetațiunea sêracă; pe timpuri ploioase însă plantele se desvóltă cu bogăția. Peste véră domneșce arșița nesuferită, pe când érna este destul de rigurosă.

Agricultura se află în decădintă, și numai printr'un zel încordat se póte acoperi lipsa de bucate. Producerea uezului, a grânelor, vinului, tutunului, bumbacului, mătasei și a plantelor de colorat, este relativ destul de însemnată. În interiorul platoului se simte lipsa de lemne. — Gintile nomade, cum sunt Afganii, cultivă cu deosebire economia vitelor. Cai escelenți, catări, cămile, capre și oi se găsesec în număr considerabil.

Industria stă pe o tréptă pușin desvóltată, cu tótă destoinicia și energia Persilor. Aceștia produc arme frumoșe, mărfuri de piele și mătasă, șaluri, tapete, stufe de aur și argint, uleiú de roșe, tot-felul de olăria. Comerțiul de caravane cu aceste mărfuri se pórtă cu Rusia și India.

Afganistanul, care este o continuare a platoului persic, are o suprafață de 13,106 mil. □. În Ost curge Sindul (Indul) cu rîul lateral Cabul, în Nord rîul Amu daria.

Țera se împarte în mai multe chanate, dintre care cele din Cabul și Herat sunt cele mai însemnate.

Orașele principale sunt următoarele:

Cabul (60,000 locuit.) situat pe platoul roditor și bine cultivat de lângă rîul Cabul. Acest oraș are un comerțiú plin de vieță și tērgul de cai cel mai mare. Gelalabad, un oraș de comerțiú și de fabrici de o importanță relativă. Candahar (50,000 locuit.), pórtă comerțiul cel mai întins cu Persia. Herat (100,000 locuit.), unul dintre cele mai frumoșe orașe asiatice, cu industriă și comerțiú important. Impregiurimea lui este splendidă și foarte roditoare, de unde vine numele „orașul cu 100,000 de grădini,” și „locul bine-cuvēntării.” El fu cucerit de Persi în Octomvre 1856, dar părăsit în urma păcii cu Englitera în Martie 1857. Peșawer (100,000 locuit.), cu fabrici de mătată și bumbac și cu o școlă superióră mohamedană.

Acest colț de țera conține un amestec considerabil de națiuni, care dau o populațiune totală cam de 5 milioane suflete. Dintre aceștia, numai trei milioane sunt Afgani pur sang; celelalte două milioane se compun din Tagici, Hingii, Hinduí, Chizilbași, Hezari, Eimaci etc. Afganii însuși se împart în mod patriarhal în mai multe semintii, care încă se subîmpart în claní, séu, cum se ȓice în limba afgană, în Cheil. Semintile principale sunt: Durani, Iuzufzai, Gilgi, Caacheri, Cheiberi, Hatac, Bargaș, Suleimanzai, Othmanchail și Momandi. Cele mai număróse sunt Durani și Iuzufzai. Cei dintăiú, în număr de 800,000, stău în frunte, de óre-ce familia regéscă își trage originea din ei, și adică din clanul Bariczai. Din cauza acesta aú ei óre-care supremația asupra națiunei întregi, întru cât se póte așa ceva la poporul afgan cam neobiciñuit cu subordinațiunea. Regele séu principele țerei, care-și domneșce poporul cu primitivul despotism asiatic, își alege într'adevăr unul séu mai mulți ministrii, are generali și oficeri subalterni, dar

este respectat numai până atunci, până când e în stare să-și susțină vasa prin lefi grase. Veniturile țerei se urcă la 10 milioane de franci, pe care-i adună capi semințielor dela supușii lor și sunt obligați a-i plăti șeful statului. Armata regulată n'a trecut peste patru-șeci de mii nici în timpurile cele mai rășboinice ale lui Dost Mohamed Chan; două treimi din ea sunt cavaleriă, și numai $\frac{1}{3}$ infanteriă. Astăzi s'au mai schimbat în cât-va lucrurile, că-că Afgani posed acum 30 bataliune regulate cu cavaleriă și artileriă corăspunđetore, care sunt destul de bine înarmate. După referințele financiare afgane nu pôte fi vorba de o soldă și o îngrijire regulată. De altcum înfățișarea acestor trupe este destul de bizară. Un martor ocular le descriă astfel:

„Ținuta lor era țepănă peste măsură. Montura roșă-deschisă séu verde-deschisă crăpa de strimță ce era. Pantaloni erau legați de picioarele góle; tunicele fórte rar încheiate, chivăra *ad libitum*, aci mare, aci mică. Numai în marș luaă ei un aer marțial și-și închipuiau negreșit, că se țin de eroii cei mai neînvinși de pe globul pământesc.“

Afară de aceste trupe regulate (?), mai dispune regele Afganilor și de un mare număr de trupe neregulate, cam 150,000 de rășboinici, călăreți sêlbatici, neîmblândiți. Aceștia nu se cred destul de echipați, până când nu duc cu sine o flintă lungă cu baionet, o sabiă, o măciucă, trei pistóle, două pumnare, un hangiar, patru séu cinci cuțite, pavază și lance; afară de aceea în cingătoare mai multe sticle cu praf, săculețe cu glónte și nenumărate articole pentru curățirea și deregerea armelor. Deși genat în luptă cu trupe străine regulate prin profusiunea armelor sale, Afganul tot nu este un inamic de desprețuit. Vitejia, după ideile noastre europene, adică măsurarea cu inamicul în câmp deschis, îi este tot atât de necunoscută ca și celorlalți Asiatici, totuși se distinge în lupte de guerilă prin încăpățnarea lui deosebită. Din copilăria este

el învățat cu serviciul armelor, cu pradă și omor, ér modul de viétă identic cu cel, care esista între popórele rășboinice europene din timpurile cele mai întunecate ale feudalismului, îi dă ocaziune bogată, de a-și păstra acest vechi spirit rășboinic.

Istoria acestui ciudat popor este destul de puțin cunoscută. Afgani, séu, cum se numesc pe sine, Paștii ori Pahtu, își deduc singuri originea dela Iudeii, cari s'au așezat în munții Gur, între Herat și Cabul, pe timpul captivității babyloinice. Așa dice legenda, ér consideratiunile etnico-istorice le dau o origine indo-arică. Acest mic

popor apare mai întâi în istoriă pe timpul lui Mahmud Gaznevidul, cuceritorul lumii, care întemeiasse un imperiū întins din interiorul Indiei până la Ocsus. A doua aparință mai próspectă datează din mijlocul secolului al 17-lea, când o hordă din acest popor temerar năvăli supt conducerea lui Mahmud Șah asupra imperiului Sesevidilor în decădintă, ocupă și pradă Ispahanul, ucise la 50,000 de bêtărâni, femei și copii, ér după această bae de sânge se întorse încărcată de pradă în munții patriei sale. Mai târziu, când întreprinse Nadir Șah expedițiunea de cucerire asupra Indiei, avu el să se măsura cu Afgani, și luându-i apoi

Șir Ali Chan.

în soldă, îndeplini cu ajutorul lor mari fapte rășboinice. În timpurile mai nouă, și adică înainte cu 40 de ani, căpătără Afganii renume europen, când avură de a face cu Englezii, cari aduseră reminiscențe triste din munții prăpăstioși ai Afganistanului. Atunci ieși mai întâi la ivelă rivalitatea anglo-rusă, ér Englezii se vedoră siliți de a întreprinde o expedițiune în contra lui Dost Mohamed Chan, care începuse a fraternisa cu Rușii, cum face astăzi Șir Ali. Expedițiunea avu un sfârșit tragic. După-ce cuceriră Englezii țera și puseră o păpușă de rege pe tron, fură atacați mișeleșce de contra-partida afgană și bătuti atât de tare, încât din armata de 20.000 scăpă numai un oficer,

Dr. Bryden, care aduse vestea tristă la Gellalabad. Ceilalți cădură jertfă parte pumnarelor și cuțitelor inimice în strimtoriile prăpăstioase ale munților, parte fură decimați de fôme și frig. După această pierdere grozavă din 1841, urmă în anul viitor o mică expedițiune răsbunătoare supt generalii englezi Nott și Pollock, cari ocupară Cabul, pedepsiră pe trădători, dar se retraseră îndată, pentru a uita țără, munți și locuitori până în ziua de astăzi.

Îi era dată lui Șir Ali Chan onórea (?) de a deștepta încă odată interesul Europei pentru acest stat. Acest om, plin de o duplicitate și austiția fenomenală, s'a născut în anul 1825. Tatăl său Dost Mohamed Chan, din familia Vareczi, se oțelise în lupte civile și rebele cu Sicșii din Nordul Indiei, căpătând tot-deodată o mare dosă de vicleșug. Dost Mohamed Chan avea vre-o 16 feciori și cam tot atâtea fete. Dintre acești copii, Șir Ali era unul din cei mai tineri. Ca toți ceilalți prinți, așa și acesta își petrecu tinereța în exerciții războinice, călăria, vânat și dare la semn, pe când tótă cultura se mărginia pe lângă câte-va cunoștințe religioase și compunerea unei epistole cu stil destul de mediocru în limba persană, franceza acestor regiuni. Șir Ali era favoritul tatălui său, de aceea fu designat de succesor, deși avea frați mai mari. El căpătă, în societatea lui Dost Mohamed, astuția acestuia și neîncrederea în împregiurime. Când se sui pe tron, în anul 1863, trebui să-și îndoască vicleșugul pentru a rezista în contra fraților săi Afzal și Azim Chan, pe urmă în contra propriului său fiu Iacob Chan. Tótă vieța lui fu o rezistență continuă și obositoare, ceea ce contribui mult a-i da calitățile unui tiran perfect.

Fără de aceste nenorociri ar fi devenit Șir Ali un prinț mai bun, de ôre-ce între însușirile sale naturale se află ôre-care bonomiă și iubirea de ai săi. Probă este întemplantarea următoare. În 6 Iunie 1865 era Șir Ali să aibă lupta decisivă cu unul din frații săi. Amândouă armatele cam egale stău față în față la Cheșbaz, ér fiul cel mai mare al lui Șir Ali, Gelal Eddin, moștenitorul presumpțiv al tronului, comanda avant-garda. De ôre-ce atacul a fost aci tare peste așteptare, Gelal Eddin cu ai săi se retrase cam cu 100 de pași. Observând acesta Șir Ali, năvăli asupra fiului său, îl ocări numindu-l laș, și-i ordonă să reîncepă îndată lupta. Fiul, vătămat de mórte prin cuvintele tatălui său, se aruncă cu furiă îndecită asupra ini-

micului, întâlni în luptă pe unchiul său, Emin Chan, și se lăsă în duel cu el. Tinerul eroi brăzdase bine cu sabia pe contrarul său, când apucă acesta un pistol, pe care-l descărcă asupra prințului. Mórtea lui Gelal Eddin n'a împiedecat pe Șir Ali de a câștiga lupta și a-și întări domnia. Cu tóte acestea mórtea primului născut îl aduse aprópe de nebuniă. Se dice, că, la câte-va luni după acea luptă fatală, se sculă el cătră meșul-noptii în palatul din Candahar, se aruncă în lacul din curte, și-i scormoni fundul câte-va secunde. Servitorii îl scóseră de acolo și-l duseră în odae; aci povesti Șir Ali, că în vis vėduse pe fiul său cădénd în lac, de aceea s'a dus să-l scóată. Nu e dar mirare, că se vorbea pe atunci în bazarele Asiei centrale, Persiei și Indiei, despre nebunia regelui Afganilor ca de un fact.

Acéstă frădețime a lui Șir Ali nu la împiedecat de a tracta cu asprime pe escelentul său fiu Iacob Chan, eschidéndu-l dela tron în favórea tinerului mai puțin talentat Abdullah Gean. Iacob Chan se revoltă în contra tatălui său pentru acéstă nedreptate, dar fu atras mișeleșce în Cabul, unde zace de cincî ani în chiliele întunecóse ale temniței din castel.

Șir Ali este înainte de tóte un războinic. Statura lui este puternică, îndesată, capul larg și nasul cam lungăreț. Trásurile feței sale liniștite aréță ôre-care grad de melancolie, dar ochiul lui trădează astuția și nelealitatea. Lăcomia lui după aur este egală cu a tuturor Afganilor, dar mărită încă prin necesitatea de a se ținea pe tron prin lefi bogate. Fiind multă vreme în soldă engleză, densusul se întrebă cu o naivitate adevărat asiatică, de ce n'ar cerca același joc cu Rusia, și întră în negociațiuni cu acest stat. Așa ceva de bună samă nu era după gustul Englezilor, de acolo rēcéla în relațiuni, eare s'ar putea sfērși cu căderea lui Șir Ali.

Misiunea engleză respinsă de curénd în pasul Chyber nu era de natură de a îmblândi pe Englezi. Șir Ali palmui Britania neréspundénd la ultimát, rădică mânușa aruncată, și duelul a început. Cetățile afgane cad mai fără rezistență în mânilor armatei britanice. Se pare însé că puterea, cu care se va măsura Englitera în curénd, va fi Rusia. — Orî cum ar reeși acéstă luptă, se așteptă schimbări mari în centrul Asiei, schimbări, care de sigur vor lăti cultura europeană în aceste regiuni sėlbatice.

Mitologia daco-română.

Solomonarii.

Solomonarii¹⁾ sunt un fel de ómenî rėutăcioși, un fel de Strigoii²⁾, cari în pruncia lor petrec șapte ani neînterrupt la întunerec sub fața pământului, fără să vadă rațele sórelui³⁾. Sub pământ, se dice că este o școlă nu-

¹⁾ Aceste ființe închipuite în Bucovina și Moldova se numesc „Solomonarii“. În Ardel și celelalte provincii române de sub sceptrul Austro-ungar se numesc „Solomonarii“ cu „ș“ (Schulmänner, I. V.) la început. În ținutul Cincului-Mare se crede, că numai Sași mergeau la acea școlă, care acum s'a desființat, după credința lor, I. V.)

²⁾ Credința Românilor din districtul Bărgăului în Ardel, com. de D-nul P. Beșia, prof. la gimn. rom. din Năsăud.

³⁾ Credința Românilor din districtul Năsăudului, în Ardel, com. de D-nul Anton Giorgiu, jur. abs., și credința Românilor din Bucovina.

mită „Solomonărie“. Aci se învață tóte limbile ființelor vii, tóte misteriiile naturei, precum și tóte solomoniile, farmecile, vrăjile și descăntecele, câte se află pe lume. Însé numai șapte persoane sunt primite în acéstă școlă și învățătura le-o împărtășeșce însu-și Diavolul în persoană, care pentru osteneța sa își opreșce pe urmă un învățacel. Acesta se face apoi Solomonar⁴⁾.

După al șaptelea an eșind Solomonarii de sub pământ și inspirați fiind de învățătorul lor, adică de Diavolul, și dotați cu puterea acestuia, se sue pe aripile vėnturilor și

⁴⁾ W. Schmidt. Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Romanen Siebenbürgens. Hermannstadt, 1806, pag. 10. și credința Românilor din Bucovina.

ale negurilor în nouri și încep a purta ploile, însă mai ales furtunile și grindinile cele mai grele, mai spăimântătoare și mai periculoase⁵⁾.

În restimpul, cât petrec Solomonarii pe pământ, spune poporul, că se cam feresc de societatea ómenilor și trăesc mai mult în singurătate. Ér aci se ȓice că vin la dênșii nișce ființe necunoscute, care din nou îi învață cum să conducă vremile, adică furtunile și grindinile, și le dau câte un frêu⁶⁾ de aur⁷⁾. Pe acesta îl pun Solomonarii în capul Bălaurilor, carii le servesc în loc de căi.

Când voesc Solomonarii să se sue în nouri, iéu frêul cel de aur și se duc la un lac fără de fund séu la o altă apă mare, unde știu ei că locuesc Bălaurii, ce sunt meniți ca să-î pórte călare.

Sosind la lac se preâmbă pușin încolo și 'nóce pe mal, rostesc dintr'o carte nișce cuvinte misterioase, și scuturând frêul vèd îndată Bălaurii ieșind din fundul lacului și venind la dênșii⁸⁾.

Atunci Solomonarii le-aruncă frêul cel de aur în cap, se sue călare pe dênșii, se urcă de grabă în nouri și aici încep a fierbe ghiăța⁹⁾ până ce prefac nouri în sloi.

Alți Români spun érá că Solomonarii ducându-se la un tãu mare¹⁰⁾, unde știu ei că se află vre un Bălaur și, cetind din cartea lor, înghiață apa din tãu ca de-un stânjin și mai bine. Pe urmă cetesc ei din altă carte, care asemenea o pórta la sine, și îndată iese Bălaurul și întrébă:

„Ce este stăpâne?”

Solomonarul punându-î frêul în cap și aruncându-se călare pe dênșul îi ȓice:

„Veȓi acéstă ghiăța! .. cât a-î scăpéra într'un amnariu, să m-ó prefaci în bucățele mici, și-apoi să mergem până 'n cutare și cutare loc!”

Bălaurul, cât a-î bate'n pălmi, sdrobeșce tótă ghiăța, prefăcend-o în mi și mi de bucățele unele mai mari éraltele mai mici, după cum adică i se pare lui că ar trebui să fiă.

Solomonarul, vèdend că acuma ghiăța e după placul séu, strînge Bălaurul în frêu și se porneșce înainte, éralpa se rădică cu totul până unde-a fost înghiațată și se duce după dênșul¹¹⁾.

De-aici conduce el ghiăța încătrău voesc și vărșându-o pe câmpiile înverȓite și înflorite, pe grădimile pline de pometurî, însă mai cu samă pe țarinile rodite, sfarmă și ruineză tot.

Mai cu samă conduc ei grindinile cu ghiăța séu pétră pe țarinile și pometele acelora, carii orî i-au atins cu vre un cuvânt, orî n'au voit să le împlinescă vre-o dorință, séu te mirî ce. Drept aceea poporul tratéză fórte omeneșce pe cei presupuși că ar fi Solomonarii, caută să nu-î vateme cu nimica, să nu-î mânîe cu nici

un cuvânt, ca nu cum-va aceia să le aducă furtuni grele și stricăcioase¹²⁾.

ȓarinile și pometele ómenilor, cu carii nu sunt Solomonarii dușmăniți sunt încungiurate cât se póte. Érá când n'au mânîa pe nimeni, ci fierb ghiăța prin nouri numai din plăcere că n'au alt-ceva de făcut, atunci o duc ei și-o varsă pe munți pustii, pe câmpii deșerte, pe-o apă mare, séu și 'n alt loc, unde știu că n'au să facă nimenui nici o daună¹³⁾.

Când o furtună se apropiă de sfêșit, când a încetat de a mai bate ghiăța, Solomonarul, care a condus-o, se întórce călare pe Bălaurul séu pe sub póla nourului ca nu cum-va să-l vadă vine-va, și se duce la lacul séu tãul cel fără de fund, din care a scos Bălaurul ghiăța cu pușin mai nainte. Aci, descălecând de pe Bălaur și ținându-l de frêu, ceteșce érá-și într'una din cărțile sale nișce cuvinte pe care numai singur le știă, și atunci lacul, de unde a luat grindina, se umple érá-și de apă¹⁴⁾. După acésta scóte frêul cel de aur din capul Bălaurului, pe care a călărit, și-î dá drumul acestuia. Bălaurul cum se vede scăpat, se întórce spre locuința sa și, cât ai clipi din ochi, se confundă sub valurile apeî de unde nu mai iese până când nu vine Solomonarul, stăpănul séu, și scutură frêul¹⁵⁾.

Mulți Solomonarii, dând drumul Bălaurilor, pe carii au călărit, își strîng cărțile și le pun bine, într'un loc sigur, unde numai ei știu de dênsele, că-cî, ȓic ómenii, cu dênșii nu-și pórta nici-odată cărțile. După aceea, părăsind lacul, merg prin sate și se fac orî că-s cerșitori câte c'o mână orî c'un picior rupt, orî își légă un ochi și spun că sunt chiori, orî spun că sunt vrăjitori, și așa schimosindu-se și prefăcendu-se în tot chipul ca să nu fiă cunoscuți și spuind câte și mai câte minciuni de cari ț se urcă perii în vârful capului, se hrănesc și trăesc, fără să fiă cunoscuți și fără să știă suflet de om că ei sunt Solomonarii¹⁶⁾.

Sunt însă o samă de ómeni, plătiți de popor anume ca să apere țarinile și pometele, și carii de multe orî le vin Solomonarilor de hac. Așa spune poporul că acești ómeni, acești Contra-Solomonarii, numiți în limbajul poporal „Petrarii” și „Ghiățarii”¹⁷⁾, cum vèd că se apropie vr'o grindină mare și periculósă de marginea satului lor, ies îndată la hotar și rostind nișce cuvinte, care numai lor li sunt cunoscute, provóca pe Solomonarii să se depărteze dela hotarul satului lor, să nu facă satului nici o stricăciune. Și decă Solomonarii ascultă de Píetrarii séu Ghiățarii și se depărteză, ceea ce fórte adeseori se 'ntêmplă, e bine de dênșii, érá decă se 'ncumetă să trecă peste hotar și să facă stricăciune, adică decă începe ghiăța a bate séménaturile și pometele, atunci e vai și amar de capul lor. Contra-Solomonarii rostind nișce cuvinte necunoscute, întorc nourul spre vre un munte séu spre un alt loc deșert și tae încruciș cu ascutișul unei cósé asupra nourului, unde știu că se află Solomonarul. Îndată veȓi că acesta dimpreună cu Bălaurul, pe care âmbă el

5) Credința comună atât în Bucovina cât și în Ardél.

6) Com. de D-nul P. Beșia.

7) Com. de D-nul A. Giorgiu.

8) W. Schmidt, op. cit. pag. 16 și cred. Rom. din Bucovina.

9) În multe comune din Bucovina am auȓit pe Români ȓicend, „pétră” în loc de „ghiăța” germ. Hagel — Mi-a bătut pétră séménaturile, în loc de: mi-a bătut ghiăța séménaturile. Érá când vuese nourii înaintea unei furtuni mari, se ȓice că „fierbe ghiăța”.

10) Români din ținutul Dornei, în Bucovina, spun că un asemenea tãu, lac, de unde scot Solomonarii ghiăța și Bălaurii, se află pe vârful muntelui „Inelul”.

11) Credința Rom. din ținut. Dornei, com. de D-nul P. Ursul.

12) Cred. Rom. din ținut. Bărgăului, în Ardél, com. de D-nul P. Beșia, și a Rom. din Bucovina.

13) Cred. Rom. din Bucovina.

14) Com. de D-nul P. Ursul.

15) Com. de D-nul A. Giorgiu.

16) Com. de D-nul P. Ursul.

17) Despre acești ómeni voiȓ scrie un articol de sine-stătător.

călare, cad jos și peste dênșii totă ghița, care îi omorâ și forméză peste leșurile lor o movilă mare de ghița. Însă numai Solomonarul, Bălaurul și ghița cad jos, nu și plóea câtă se află în noui, că-cî când s'ar întempla să cadă și acesta, atunci ar fi mânia lui Dumneđu . . . sate întregi ar putea să se nece și să se nimicéscă.

În acest chip se sfêrșesc toți Solomonarii, cari nu ascultă de Contra-Solomonari, adică de Pietrari séu Ghițari. Ér sâtenii se bucură atunci din totă inima, că-cî au scăpat de o iasmă réutációșă, care avea mai curênd séu

mai târziu să-i aducă în neajunsuri și nefericiri séu chiar și la sapă de lemn¹⁵⁾.

Solomonarii, ca și Strigoii, după cum spune poporul, cât sunt în vieță se feresc ca nici să miróse de cum să mănânce usturoiú (aiú). Ér după ce mor, decă s'a știut că au fost Solomonari, sunt îngropați cu fața în jos și au câte un fir de usturoiú în gură, că-cî, după credința poporului, decă-i îngropă ca și pe ceilalți creștini, atunci în timp de nópte se scólă de prin mormintele lor și necăjesc ómenii¹⁶⁾.

S. Fl. Marian.

Suferința.

În vântul aspru-al tómcii, ștejarul cu întristare
Privește frunđa-î tristă cum sbóră spre pámênt;
În vântul aspru-al sorții privesc cu 'nduióșare
Cum sbóră fericirea-mi, se duce spre mormênt.

Iubit-am, dar iubirea s'a stins, că-cî vântul sorții
Lovit-a al meu idol, împinsu-l-a 'n mormênt;
Sperat-am, dar speranța cu pasul lin al morții
S'a stins precum se stinge o flacără în vânt.

În nóptea grea a jalei, când chinul mai trăește
În inima-mi sdrobotită de-al stelei mele pas,
Credința mé mai ține, dar vai, și ea pálește.
De-odată cu credința, dic lumii bun rémas!

Plutind fără credință pe marea vieței mele
Lovită de furtună, e greu suspinul meu,
Că-cî barca 'i fără cârmă, în nóptea fără stele . . .
Oh! inimă, te 'ntórce spre bunul Dumneđu!

Nicolae Baboan.

La ce sunt bune plantele în casă.

Nimic nu face efect mai plăcut, decât nișce révare cu flori séu alte plante la ferestrele unei camere. În aceste ființe plâpânde și frumoșe zace o grația deosebită, o frăgeđime poetică. De aceea sunt florile nedespărțite de o femeia cu simț delicat, cu inimă iubitóre. Vederea singură a plantelor deștéptă în suflete mai simțitóre o miă de suvenirí adurmite, o miă de scene de fericire séu durere, la care au fost acelea marture. Florile se împărtășesc, așa dicênd, de vieța nóstră sufletéscă. Fecióra cu inima duióșă le întrébă decă este iubită, poetul cu fantașia infierbîntată le vorbeșce, le chiamă marture la chinul séu fericirea lui, botanistul serios le ștudieză afund structura delicată și minunată. Și fiă-care om este, cel pușin odată în vieța sa, poet séu botanist.

Decă rațiunea de a esista a plantelor s'ar mărgini pe lângă acestea, ea ar fi totuși destul de importantă. Dar puterea creatóre le-a rezervat un rol cu mult mai înalt. Ar crede cine-va, că acele ființe atât de delicate și frumoșe sunt o condițiune inevitabilă a existenței nóstre? Și cu tóte acestea este așa. Orî din ce punct de vedere va ștudia filosoful întogmirea universului, ea va deștepta uimirea lui. La fiă-care pas minunile ne lovesc. Înțelepciunea puterei creatóre este nemărginită; unde a așezat réul, remediul este alături. Lucrurile cele mai neînsemnate în apariția forméză o verigă din lanțul, care uneșce tóte ființele între sine. Numai cel ce nu înțelege acea legătură sublimă, cere să vedă minuni: înțeleptul le în-tâlneșce la fiă-care pas.

Pentru ca să cuprîndem rolul plantelor în natură vom spune câte-va cuvinte asupra organelor interne ale omului. Sângele roșu-deschis plécă din partea stîngă a inimei și cutrieră tot corpul omenesc prin artere, pentru a fabrica ósele, carnea și tóte țesăturile omului. Aceste artere sunt nișce țevi suptirele care se încălesc, strêbat tot trupul, câte-odată devin nevóđute așa încât nu este o parte a pielii, de unde să nu iésă sânge, când o înțepi

cu un ac. În acest drum sângele se încarcă de carbon, se innegreșce și prin nișce vine, țevi mai gróse, se întórce în partea dréptă a inimei. De aci sângele negru trece prin plumâni și venind în atingere cu aerul respirat, al cărui oxigen arde carbonul producênd căldură, se face éráși roșu și se duce în partea stîngă a inimei, de unde réncepe același curs. Acest proces se numeșce circulațiunea sângelui.

Pentru a înțelege cum se arde carbonul din sânge, trebuie se considerăm că orî-ce ardere este o combinațiune a oxigenului din aer cu corpul combustibil. Pentru producerea acestei combinațiuni este de lipsă un grad anumit de căldură, care diferă la feluritele corpuri. Este de presupus că la curățirea sângelui căldura desvoltată este de ajuns pentru a produce combinațiunea. De aci se nașce un corp nou, acidul carbonic (CO²), pe care plumânile îl trămit afară. Este lucru învederat, că producerea acidului carbonic este considerabilă, de óre-ce la animale se petrece același proces ca la ómeni. Dar acest gaz este irespirabil, produce mórtea prin asfeciare îndată ce proporțiunea lui în aer trece peste 20 procente. Să mai adăogăm, la gazul produs prin respirare, și acidul carbonic provenind din arderea deosebitelor materii carbonice, și vom înțelege că aerul într'o vreme relativ scurtă trebuie să devină ucigător.

Și cu tóte acestea ce observăm? Noi trăim, și încă de miî de ani productul respirării nu înveninéză aerul. Ba, ce e mai mult, proporțiunea de acid carbonic nu trece peste 4:10.000. Cum se întemplă acesta? Unde se duce cantitatea enormă de acid carbonic? De sigur nu în infinit, mai întâiú fiind-că acest gaz e cel mai greu, cu mult mai greu decât aerul, așadară se așeză la suprafața pámêntului și ne-ar asfesia pe noi înainte de paserile cerului decă ar fi de ajuns, pe urmă, fiind-că atmosfera nóstră nu e mai

¹⁵⁾ Credința Românilor din Bucovina.

¹⁶⁾ Comuna de Dealul P. Boșia.

grósă de 28 miluri, de aci încolo e golicione complectă, unde acidul carbonic n'ar mai putea merge. Unde se duce dar? Étă minunea creatorului, étă încă o probă că lângă rău a fost așezat și remediul. Plantele sunt mântuitorul nostru. Ele absorb cantitatea de gaz, pe care o dăm noi afară, pentru că acésta forméză cu apa și amoniacul principalele lor materii nutritóre.

Acéstă absorbere se esecută parte prin rădăcinile plantelor, când apa de plóe disolvă acidul și-l duce în pământ, parte prin porii frunzelor lor. O frunză are cam 1734 de porii neveduți pe centimetru pătrat de suprafață și aceștia sunt atât de activi încât un ușor strat de aer trecând peste suprafața unei frunze își pierde tot acidul carbonic. Ce e mai mult, plantele rețin carbonul din gaz și dau afară oxigenul, care servește la respirarea noastră. Se póte o reciprocitate mai absolută? Plantele trăesc prin noi, ér noi prin plante. Acésta este de sigur una dintre legile cele mai frumoșe și mai simple ale creațiunei, lege, a căreia descoperire o datorim chimistului englez Priestley (1771).

Așadară a trecut mai bine de un secol, decând e cunoscută acéstă lege și totuși vedem ómeni barbari, nepricepuți, răpind pădurile de podóba lor, pustiind plantele cu un vandalism neauđit fără să considere că fără ele nu putem trăi. În timpurile nóuë cei mai înțelepți îngrijesc să avem promenade umbróse, grădini publice, piețe spațioșe presărate cu arbori, fiind-că aceștia au recunoscut în sfērșit necesitatea absolută a esistenței plantelor pentru sănătatea publică. Maioritatea crede însă că aceste transformări sunt numai o împodobire, și protestéză în contra cheltueleur unuși oraș; ei se înșelă fórté rău. Podóba în casul acesta este o necesitate publică. Să privescă cine-va locuitorii paliđi ai fabricelor, minelor etc. cari-și petrec o parte din viață lipsiți de aerul curătit prin plante, și va avea ideie despre esistența șubredă și bolnăvicioșă a omului otrăvit de acidul carbonic.

Décă în aerul liber îngrijeșce natura ca să se echilibreze proporțiunea de gaz irespirabil, nu este tot așa în casele ómenilor. Aci se presintă cea mai bună ocaziune de a observa vițiarea aerului prin respirare. Cu cât creșce proporțiunea de acid carbonic, cu atât se simt mai tare urmările lui stricăcioșe; la 5—10 procente urméză amețeli și pierderea cunoșcinței. La 20 de procente mórtea urméză în 3 minute, spre esemplu în locurile unde fierb cantități mari de bere séu vin.

Pe cât e de trebuincios aerul curat pentru sănătatea și viața noastră, pe atât de puțin ne interesăm de ventilarea odăilor. Las că constructorii privesc acésta ca o cesțiune secundară; cel puțin locuitorii însă ar trebui să-și aerisescă des locuințele, decă vor să rămână sănătoși. Da, însă în multe casuri ferestrele dau spre o stradă murdară séu spre o curte și mai murdară și atunci aerisirea este o învenimare în loc de un bine. Cum să facem dară?

Într'un grad mare ne ajută chiar natura, lăsând să trecă aerul prin porii păreților locuinței. Aerul mai rece de afară vine pe partea de jos a păretelui și goneșce pe cel stricat. Acéstă ventilare, deși nu e de ajuns, ar produce totuși folóse mari, decă omul nu s'ar îngriji de a o astupa spoinduși păretele din afară cu colorii de ulei și acoperindu-l pe cel din lăuntru cu tapiserii, care împedecă circularea aerului. Rămân ferestrele și ușile, care nici-

odată nu se închid bine. Pe acolo se face o ventilare destul de energică, deși peste érnă ne silim să astupăm și cea mai mică răsufătóre. Un medic irlandez a đis, că nici o locuință nu este sănétósă, decă pe supt ușe nu póte intra un căne și prin feréstră nu póte sbura o pasăre. Nu numai, că acésta nu se întéplă, când e frig, dar noi căutăm tóte mijlócele putincioșe de a împiedeca ventilarea. Soba singură s'ar părea neespusă la acest pericol. Într'adevăr sobele, și când arde focul, sunt nișce ventilátóre fórté energice, care ne fac un serviciu mare. Ce vedem însă? Ómenii au așezat clape în urlóe, ca nu cumva să fugă căldura din casă. Ba, de multe ori, când se află jar în sobă, închidem cu mare grijă clapa, pentru ca căldura să se respândescă în casă. Atâta e rău însă, că cu căldura se respândeșce și acidul carbonic.

Din acestea urméză, că noi întrebuițăm tóte mijlócele cele mai energice pentru a ne ruina sănătatea, séu chiar pentru a ne pomeni odată, cum đicea Păcală, pentru a ne pomeni (?) morți.

Aici ér ne vine în ajutor gustul pronunțat de a avea plante în odăe. Cu deosebire în timpurile nóuë moda preferă plantele cu foi, adică fără flóre. Acest mod de decorațiune într'adevăr fórté frumos ne aduce și folosul nemărginit de a curăți aerul în odăi. Ele îndeplinesc aici același serviciu ca afară supt cerul liber; absorb acidul carbonic, rețin carbonul, care se transformă în fibre de lemn etc., și dau afară oxigenul netrebnic pentru ele, ér pentru noi indispensabil. Pentru ca acest proces să se îndeplinescă ușor, trebuie să ștergem frunzele din timp în timp cu un burete ud, pentru ca porii să fiă liberi. Cu deosebire acele plante ecsotice cu frunzele lor mari, cu desvoltarea lor bogată fac un serviciu nemărginit celor ce le întrebuițéză chiar numai pentru frumșețea lor decorativă. Atât este de adevărat, că decă natura nu ne dă ceva de-a gata, noi nu ne dăm silința să căștigăm. Acest serviciu ni-l fac însă plantele numai điuă, că-cí ele dau afară oxigen cu deosebire supt influința luminei. Séra procesul este aprópe invers. Plantele absorb umeđelă și puțin oxigen, și dau afară acid carbonic. De aci urméză, că nóptea este periculos de-a avea în cameră cu deosebire multe flóri și fructe. Odaea de dormit să fiă dar scutită de aceste ființe atât de iubite de femeii, că-cí pericolul este mare. S'au întéplat fórté des casuri de mórte. Florile cu miros tare sunt un venin și điuă, fiind-că ele absorb oxigen și dau afară acid carbonic. O dómna istorișesce, că odată avea un buchet mare de iasmin în camera sa. Fiind-că timpul era neplăcut, ea închise ferestrele și ușile. Peste o óră simți dureri mari de cap și o slăbiciune străordinară; o cuprinséră amețeli și în sfērșit era atât de obosită, încât nu mai putea sta pe picioare. Ne putendu-și esplica de unde-i venia acest rău neașteptat, se apropiă cu mare greutate de feréstră și o deschise. Îndată ce putu respira aerul de afară, se simți mai bine, și în curénd amețelă dispăru cu totul. Din întéplare se apropiă ea mai târđiú de flóri și numai atunci observă ce miros îmbétător îi veni în față; astfel recunoscú cauza oboșelei, care o cuprinsese și care dispăruse îndată supt influința aerului curat.

De câte ori n'au istorisit diarele, cum femeii sănétóse, culcându-se într'o odăe cu flóri, au fost găsite mórte a două đí. ucise de geniul răsbumător al florilor. Mórte

într'adevăr poetică, dar fiind-că, după cum credem, n'au toți de gând să móră înainte de vreme, le recomandăm să fiă cu precauțiune. Să-și umple salónele și alte odăi

cu plante neînflorite câte vor, dar să-și cruțe camera de dormit. Acesta trebuie să fiă lipsită de un ornament atât de periculos.

* * *

In Biserică

În biserică răpit
Sărut crucea cu ardóre;
Șciți voi însă, de ce óre
Sum creștin așa smerit?...

Crucea sântă sărutând,
La o mult iubită cruce,
Ce la gâtul mândrei luce,
Sbóră vesel al meu gând.

Mii de visuri

Mii de visuri răpítóre
În somn dulce am avut;
Dară visul cel mai mândru
Eú aevă l'am vęđut.

Vai! din visurile nopții
Tot în lacrimi me deștept.
Dup' al dragostei vis dulce,
Óre tot lacrimi s'aștept?

A. Bărseanu.

Crucea comemorativă „Elisabeta“.

Credem a face un serviciu plăcut cetitórelor noastre publicând următorul regulament sancționat prin înalt decret domnesc și prin care se institue crucea comemorativă „Elisabeta“.

Art. 1. Se institue o cruce „comemorativă, care va purta numele de Crucea Elisabeta“

Art. 2. Crucea Elisabeta se va conferi tutulor dómnelor, care prin căutarea răniților seú bolnavilor, aú dat concursul lor în timpul campaniei din 1877—1878.

Art. 3. Crucea se va conferi asemenea dómnelor, care, prin instalare de spitale, înzestrarea ambulanțelor, seú prin ofrande însemnate, aú contribuit la alinarea suferințelor răniților și bolnavilor în timpul acestei campanii.

Art. 4. Măria-Sa Dómna, cu autorisarea Măriei-Sale Domnitorului, conferă crucea Elisabeta; ea se dá pe vieță.

Art. 5. Crucea se acordă prin decret domnesc, în urma raportului D-lui ministru al afacerilor străine, raport autorisat de Măria-Sa Dómna.

Decretul se publică prin „Monitorul oficial“.

Art. 6. Un brevet subscris de ministrul afacerilor străine, constatând numărul și data decretului de conferire, se va da împreună cu crucea.

Art. 7. Dreptul de a purta este personal și nu se transmite în nici un cas.

Art. 8. Numărul crucilor acordate este determinat în limitele art. 2 și 3.

Constatarea dreptului de a dobândi crucea se face prin certificate în regulă ale corpurilor seú serviciilor respective, arătând îndeplinirea condițiunilor stabilite de art. 2 și 3 ale regulamentului de față.

Art. 9. Odată acest număr stabilit definitiv, nu se mai póte acorda Crucea Elisabeta în afară de cei îndreptățiți prin decretul de față.

Art. 10. Crucea este de bronz aurit, fundul mat sadea, lungimea ramurilor Crucei este de 43 milimetre, lățimea de 6 milimetre, grosimea de 2 milimetre; forma este cea bizantină a Bisericei Răsăritului.

Crucea are pe marginile ramurilor o dungă albă în colóre naturală a oțelului și în mijloc un medalion, încungiurat de un cerc de oțel. Fundul medalionului este asemenea de bronz aurit mat și pórtă pe o parte cifra Măriei-Sale Dómnei și pe cealaltă legenda Alinare și Mângăere, și în mijloc milesinul 1877-78.

În partea superióră a Crucei se află un inel de bronz aurit, prin care se petrece panglica.

Art. 11. Crucea Elisabeta se va purta atârnată de o funtă de panglică de moar albastru deschis, lată de 40 milimetre, avënd la margine câte o vargă de fir de aur în lățime de 10 milimetre.

Art. 12. Crucea se pórtă pe umărul stâng, avënd aparentă pe partea din afară cifra Măriei-Sale Dómnei.

Art. 13. Se va întocmi un registru special în dublu exemplar, în care se va înscrie numele, locul nașterii și pozițiunea persónelor cărora se va fi acordat Crucea Elisabeta.

Un exemplar se va remite Măriei-Sale Dómnei, érá cel-alt se va păstra la ministerul afacerilor străine.

Art. 14. Străinele, care ar îndeplini condițiunile stabilite de art. 2 și 3 ale regulamentului de față, vor putea dobândi Crucea Elisabeta, și se va ține un registru deosebit pentru acestea.

Art. 15. Crucea Elisabeta și drepturile ei se pierd după o condamnare prin sentință la o pedepsă infamantă.

Art. 16. Străinele vor pierde aceste drepturi prin condamnare judecătórescă la o pedepsă infamantă.

Art. 17 și cel din urmă. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul afacerilor străine este însărcinat cu executarea decretului de față.

Memoriile unui stomach.

Precuvântarea autorului.

Nimeni n'are dreptul să mă întrebe, cum mi-a fost cu puțință, din punct de vedere mecanic, să scriu cele următoare¹⁾. Ce se atinge de destoinicia mea spirituală,

¹⁾ Este de presupus, că asupra lucrurilor, ce n'au nimic de a face cu esperința sa propriă, autorul s'a instruit din conversațiunea

sunt de părere că ocup un rang mai înalt, decât calfele mele, D-nii Creeri, de óre-ce eú locuesc în beletage, érá ei în mansardă. Afară de aceea, decă D-nialor ar șci deosebi ca mine binele de rău și ar mistui totdeuna cum se individului, în care a locuit. După cum se va vedea, acesta se ocupa cu literatura.

cade, ceea-ce primesc, atunci ar avea drept mai mare, decât acum să mă privescă cu despreț¹⁾.

Acésta o spun numai fiind-că am băgat de samă, că precuvântările tuturor scrierilor se încercă a înjosi destoینicia și meritele altora. Deși sunt obicinuit cu înțroduceri de tot felul, mă voiu mulțami de astă-dată cu atâta, și voiu intra în materiă.

Memoriile

Voiu trece cam repede peste primii ani ai copilăriei mele, deore-ce, după cum se întemplă și altor ómenii, nu știu multe despre starea mea ca nou-născut.

Mumă-mea era o ființă blândă, mlădiósă, chiar contrarul soțului ei, care, trebuie să o mărturisesc spre durerea mea, avea un temperament cam dur și nu șcia prețui după merit calitățile escelente ale consórteii sale. Nici în alte privințe nu se putea numi fericită căsătoria aceea, prin urmare consider ca un noroc, că mumă-mea și-a dat sufletul cam la trei luni după ce dăruise vieța unui fiu.

Firește. suvenirile mele nu ajung până la acéstă întemplare, dar totuși știu că am fost predat unei doici (mance), pentru că nu eram înțarcat. Acéstă schimbare avu influința cea mai stricăciósă asupra sănătății mele. Gustul dulce ca de migdale al escelentului nutremént, cu care me creșcea sêrmana mea mumă, se schimbă acum într'o fluiditate necurată, fără putere, cu o grămadă de ingrediente nepriitoare, ba chiar cu gust de țuică próstă.

În modul acesta doica mea mă tracta miserabil. Medicii îi diceau să bea bere bună, ceea ce și îndeplinia; dar pe lângă acéstă bătură înghiția și alte spirituóse, care se aflau în birtul, de unde aducea bere. Ceea ce era mai rău, nu găsiam nici un mijloc de a schimba situațiunea mea. Totuși aveam grijă să fac, ca și alții să simțá réua mea dispozițiune, așa încât vecinii mei, brațele și picioarele, se svircoliau convulsiv. Într'aceea glăsulețul meu din catul de sus scotea niște strigăte atât de asurđitóte, încât toți ómenii din casă doriau ca micul corp, al căruia punct central eram eu, să se ducă unde creșce piperul.

Acéstă lipsă de răbdare, prin care iritam mai tare pe réutációsá mea doică, era în paguba mea. Într'adevăr câte-odată, când mă silia fómea să primesc nutreméntul, ce mi se oferia, auđiam pe prietenele mele, buzele, făcând sgomot mare pentru substanța amară, cu care erau silite să vină în atingere. Acest strigăt era precursorul sigur al unei fluidități detestabile, care curgea în mine îndată după aceea și care-mi cășuna astfel de gréță, încât îmi venia să mă întorc de scărbă.

După câte-va luni petrecute în acéstă stare de plâns, veni în sfêrșit timpul fericit, când mi se dede alt nutremént. Ași putea scrie o carte grósă, decât așa vrea să istorisesc tóte surprisele străórdinare, care mă așteptau, când mi se îmbieau amestecurile cele mai felurite și voiau sa fiă mistuite de mine spre binele organismului întreg. Astfel mă-aduc aminte, că cea dintăiú franzelă, cu care am fost nutrit, m'a uimit fórté. Cred, că naivii mei îngrijitori erau de părere în nevinováția lor, că mă hrăniau cu grêu măcinat. Ce? grêu? Când esaminaí acest bagagiú cu ajutorul puterniceii mele mașini de analizat. o mașină

²⁾ Acéstă laudă este de scusat. Van Helmont așezá mîntea în stomach, puterea de voință în inimă și memoria în creeri!

destul de tare pentru a disolva o bucată de marmoră și a o descompune în părțile ei constitutive, atunci. ce găsi? Acidul meu cel tare descompunénd franzela arêta că întregul amestec conținea numai două-deci procente de făină de grêu, ér cealaltă parte era scrobélă ordinară, alaun, făină de cartofi, ba chiar gyps!

Ací trebuie să amintesc, că în tóte lucrările mele eram spriginit de un bun polițai. Numele acestui ampioiat era Cerul-gureii, care avea instrucțiunea de a gusta tóte mijlócele de nutremént destinate mie și, de a le respinge, decât nu-mi priiaú. Vegherea acestui ampioiat era adeseori înșelată prin viclesugul, cu care era adus în cursă. În urma acestei înșelăciunii ajungea într'o stare bolnăviciósă, în care nu mai putea deschilini réul de bine și, în loc de a mă păzi de stricăciune, devenia cauza ei.

Câte odată când mă odihnim după munca osteniciósă a unui bun ospet, séu când eram ocupat cu a împărți putere nouă și nutremént împregiurimei mele, eram de odată conturbat prin pêtrunderea unor substanțe, a căror calitate nu o cunoșceam. Ba, ce e mai mult, aceste substanțe îmi inspiraú câte-odată atâta gréță, încât mă revoltam și refusam de a îndestuli acele pretențiunii nedrepte. De ordinar eram însé pedepsit fórté aspru pentru acea revoltă și nu voiu uita nici-odată țiua, în care am respins și am dat pe ușă afară o mestecătură de sirup, cretă și zahar, numită, mi se pare, bonbóne. Nu voiu uita nici-odată, că după o curtă sfătuire între păzitórea mea și un medic, de odată se repeđi în nenorocitul meu interior o cascadă négră atât de grozavă, încât cređui că valuri de păcură pêtrunseseră în mine. Credeam đeú, că cea din urmă óră bătuse pentru mine și suferințele mele fură încă mărite prin aceea, că nu cutezam să resping grețósá substanță teméndu-mé de o a dóua edițiune. De aceea suferii nenorocirea cum putui, n'am lipsit însé de a da vecinilor mei o ideia cuviincióasă despre torturele, ce înduram.

Din óra acéstă datézá un șir de mici incomodități fórté conturbátóre, care de multe ori erau fórté ciudate. Odată mi-a venit să rid auđind, că corpul a fost frotat din cauza unui rheumatism închipuit, că s'au pus cataplasme de ierburii pe rănii, s'au recoméndat cure de ape minerale pentru bóle de piele, ba s'au făcut operațiuni asupra unor membre bolnave, pe când eu singur eram cauza bólei. Decă îngrijitórele și medicii m'ar fi lăsat în pace la primele incomodități, m'ar fi dat mănécări nutritóre și ușóre după intervale regulate, atunci mă-ași fi aruncat picioarele cu mulțámire pe o sofă móle, așa fi tras un bun somnuleț, și deșteptându-mé recreat, tóte ar fi fost bune. Dar acele medicamente, odată întrebuintate, au devenit o necesitate; se pot măi lesne închipui decât descrie simțámintele mele când auđiam că mi se prescrieau medicamente, care trebuiau în sfêrșit să-mi îngrópe și să-mi ruineze constituțiunea.

Aici va fi locul potrivit să descriú pe scurt destinațiunea mea în vieța omenescă, și de óre-ce doresc să citéscă memoriile mele toți, carií mănăncă, nu voiu întrebuința espresionile tehnice înțelese numai de inimicii mei, de medici¹⁾.

¹⁾ Aici vom observa că stomachul acesta a fost născut cam pela anul 1830. De aci se esplică ura lui încontra medicilor cam ignoranți dintr'un timp, când medicina era departe de a fi făcut progresle de astăđi.

Înfățișarea mea personală, trebuie să o mărturisesc, nu prea este atrăgătoare, că-cî forma mea se asemănă foarte mult cu a cimpoiului scoțian. Adesea doresc să fiu ceva mai turtit, cu deosebire când necumpătarea mă umflă. Atunci mi-ar plăcea să scot niște tonuri ca un adevărat cimpoi scoțian, al căruia sunet e atât de spăimântător, încât bravii munteni, pentru a scăpa de el, se aruncă sălbatic în amestecul luptei. În timpurile mai noue s'au văzut în Crim mai multe exemple de soiul acela.

Structura interioară a genului meu întreg a sevêșit-o natura pe deplin, totuși i-a lăsat unei facultăți a spiritului, care se numește rațiune, o mare influință asupra mea. Prin rațiune omul este în stare să-și conducă și să-și domnească singur sôrtea, să desvôle acele părți luminoase și umbrôse ale caracterului, care fac din el un animal atât de remarcabil, demn de studiat. Neurmarea prescriptelor acelei domnitoare este cauza relelor și bôlelor, care bătuesc pe locuitorii planetului nostru.

Destinațiunea mea principală era, să primesc cu o grație și o politeță cuviincioasă ori ce nutremânt, care ajungea în regiunea mea printr'o anticameră sêu un coridor, numit țevă alimentară. Deși, precum am mai dis, un ampoi, cu numele Cerul-gurei, ajutat de o calfă, cu numele Gust, staționa la pôrtă, pentru a confisca ori ce contrabandă, totuși primiam bucuros ori ce-mi trâmiteau deii și începeam șirul operațiunilor mele.

În momentul, când trecea pragul vre-o mîncare și atingea pielea viscosă, se degagea un acid atât de tare din pelițele dimpregiur, încât transforma nutremântul introdus într'un fel de ciorbă. În urmă din materiile cele mai strani formam eu cu ajutorul supușilor mei un semifluid lăptos, numit Chylus, care era foarte prețios. Abia era formată acea substanță, și îndată venia o ceta de purtători, cari în niște vase limfatice o duceau în grabă să facă pământul roditor. Destinațiunea acestor vase era de a comunica în toate părțile corpului Chylus curat și sănêtos, dar mestecătorele erau câte-odată atât de spăimântătoare din cauza lăcomiei în mîncare, încât trebuia să-mi pun totă influința, pentru a îndupleca pe servitorii mei la împlinirea serviciului lor.

Să nu credă însă cine-va, că natura a fost destul de sgârcită față de mine pentru a-mi da un singur mijloc de descompunere a substanțelor. Nu e nici decum așa. Afară de acid imi procură ea și un alcali în fiere. În urma acestuia abia mai putea un pasager să iasă din stomach, după ce-a intrat odată acolo. Dcă acidul cel tare nu era de ajuns pentru a-l nimici și a-l descompune, venia într-ajutor un alcali tare, care mă elibera de toate substanțele grase neînvinse de sucul meu.

Substanțele, care nu se puteau disolva prin nici unul din mijlocele arătate, erau espedate într'o direcțiune sêu într'alta așa, încât eram pregătit de natură în contra tuturor casurilor. Așadar lucrul sta astfel. — Substanțele ordinare și cele mai multe le disolvam și descompuneam eu; dcă acidul nu era de ajuns, le încredințam alcaliului. Când se găsiu substanțe, pentru care nu era nici unul din noi destul de tare, le transportam într'o altă regiune, deși așa ceva era adeseori împreunat cu mari greutăți. Dcă însă aveam o ură mare în contra vre unei substanțe suspecte, o înlăturăm fără întârziere printr'o încordare puternică a mușchilor mei.

Negreșit aveam mai multe metode, după care-mi îndepliniam numărôsele mele datorii. Dcă ar fi de lipsă, ași putea explica cu de-amăruntul, cum sunt în stare, prin contractiunea mușchilor mei, prin fermentațiune parțială, prin subfiere, endosmosă, dar mai cu samă prin sucul meu gastric, să-mi împlinesc grêua datorie, de a susține tot corpul și a-i împrumuta putere și vigore.

Abstrăgînd dela aceste mijloce mai aveam solii siguri în toate direcțiunile. Între mine și domni Creeri, cari locuesc în catul de sus, se afla o liniă îndouită de fire electrice. Cu ajutorul acestora îi anunțam cu mare ușurință și repedițiune toate întemplările dîle; el încă imi împărtășia prin același mijloc propriile sale simțăminte și impresiuni. Adese-ori, când primiam vești triste, imi întrepruceam procesul mistuirei din pură simpatia, ér dcă eram câte-odată moros și refusam serviciile mele, deveniau și ei iritabili și artăgoși.

Cu raport la asemănarea mea personală cu un cimpoi scoțian zace în archiva familiei mele un manuscript, scris într'o limbă vechiă, abia legibilă, și care cercă a explica asemănarea surprințătoare a formelor noastre.

De ore-ce legenda acesta este scurtă și stă în strînsă legătură cu obiectul acestor memorii, o împărtășesc aci, transpusă în limba mai nouă.

Legenda cimpoiului.

Era odată unul din acei regi nordici din cărunta anticitate, care părăsindu-și patria scandinavă pentru a întreprinde o espedițiune de pradă, se imbarcă cu o ceta de înarmați și întinse velerile cătră țermurii Scoției. Plutind cu mult noroc regele debarcă fără greutate, și se așeză îndată într'un sat mare, de unde-și trâmitea poruncile și se purta ca un monarch legiuit. Nenorocii indigeni se sileau mai mult să-l îmbuneze, decăt să-i reziste, ér regele după-ce le storse o mulțime de vite, piei de dobitoce și alte lucruri, se găti de a călători érași acasă.

Aci trebuie să amintim, că acest monarch nu numai că reprezenta în persóna sa un popor puternic, neliniștit și răpitor, dar posedea și cunoștințe multe și rare, și era cu deosebire foarte iscusit în alchemia și magia. Prin măestriile sale se pricepea a transforma lucrurile neînsuflețite în vietăți, și dcă avea lipsă de un cal de luptă sêu de o corabiă, și le procura printr'o singură vrajă¹⁾.

Chiar când era să se întorcă încercat de prădi în regatul sêu, se decise un Pict vitez, dar ceva prea iute, care văduse cu indignare cu ce răbdare și lașitate suferiau compatrioții sêu ca un bandit străin să gospodărescă cum îi place în țera lor, se decise, dic, de a lua însuși legea în mână și de a ucide pe acel venetic.

Spre scopul acesta se înarmă cu o petră grea, legată într'o curea de piele de capră, așteptă pe țerm sosirea inamicului patriei sale, ceru o audiență și fu îndrodus îndată înaintea regelui.

Aci se îndreptă el cu mândrie și strigă:

— „De ce, o monarch al torentului Mael și al munților ghetosși, de ce vii aici, pentru a despoia un popor blând? Dar Thor și Odin, pe care-i servești, au conces-

¹⁾ Atunci de ce mergea să prădeze și să despoe, dcă avea alte mijloce de a se îmbogați?

brațului meu de a-mi răsbuna patria, și ultimul tău ceas a sunat!”

La cuvintele acestea praștia descrise în aer un arc repede ca fulgerul amețitor și cădu cu puterea unui trăsnet pe — — — tronul gol al regelui. Da, regele-fermecător dispăruse și trabanții săi se repeziră asupra eroicului, dar nenorocitul Pict și-l tîrîră într'un cabinet intern pentru a-l judeca.

și lipsă pe poporul meu, ér porțile Walhallei se vor încuia înaintea mea; de aceea trebuie să mori! Ți-ași fi iertat îndrăsnéța ta faptă în onórea patriotismului tău, dar destinul mē oprește, și pe Igdrasil¹⁾ (la acest jurământ teribil pămēntul se cutremurá) tot, ce pot face, pentru a îmblândi drepta ta pedépsă, este să-ți ușurez mórtea. Te voi face dar să mori îndată, în loc de a te trámite la torturá, unde urletele tale de durere ar încânta urechile

Beg bosniac cu fiá-sa.

Aci ședea turbatul rege al Nordului, atât de liniștit, ca și când nu s'ar fi mișcat din loc. El se gândia în sine, cum ar putea pedepsi mai bine pe omul, care voise a-l asasina.

În sfērșit vorbi acestea cu frunte întunecată:

— „Află, o omule, că tu trebuie să mori! În cartea sortii stă scris, că decă voiú ierta vre-odată pe făcătorul de rău, care va umbla să-mi iea vieța, va năpădi miseria

crudelor Eumenide²⁾. Într'aceea mânia lor trebuie îmblândită, și urletele, pe care le-ai fi scos, trebuie să răsune totdeuna în țera, unde locuești. Nimic mai mult; am spus vorba sortii și mórtea ta este pecetluită!”

¹⁾ Arborele de vieța scandinav.

²⁾ Eumenidele său Erionyele, adică furiile. Acesta este un anachronism batător la ochi, său póte că regele nordic, în calitatea sa de vrăjitor, întrebuița expresiuni din mythologia elină?

La aceste cuvinte și înainte de a fi putut răspunde ceva surprinsul prisoner, vrăjitorul îi aruncă niște praf în ochi. Îndată umbrele morții se adunară împregiurul nenorocitului Pict, care căzu mort la pământ!

Severul său jude îl privi o clipă și pe urmă strigă într'un ton aprópe milos.

— „Puneți să-l îngrope, unde pavoncela desrie cercuri mari în sborul ei, unde gabanul întonează vaetul său, unde eternul Ocean murmură cântecul de jale pentru morții. Dar mai întâiu dați-mi stomacul aceluși om, să-l sacrifice Furielor, ca să se împlinescă promisiunea, și ca sufletul lui să odihnescă în pace.“

La ordinul acesta, cel dintăiu vasal spintecă cu sabia corpul mortului, scóse cu mare grijă stomacul Pictului împreună cu țeva alimentară și le puse pe pământ înaintea regesului scamator. În timpul acesta slugile duseră cadavrul pe țerm, unde-l îngropară. Scena, care urmă acum, era mișcătoare și sublimă. Ici ședea regele fermecător cu bățul său în mână și colo zăceau organele de mistuit ale răposatului. În sfârșit regele murmură câte-va

cuvinte ciudate, și descrie cu degetele sale câte-va semne misterioase în aer.

— „Schimbă-ți forma. o lucru prea folositor când erai în carne. Țeva ta să fie pătrunsă de găuri și sacul fěu să se umple cu vânt, ér indigenii acestei țeri să posédă arta, de a cânta din tine și tonurile tale să fiă ca urletul de durere al unui muncit, pentru ca Erimyele să fiă îmblândite. Și să te numești în veci cimpoiú¹⁾, pentru ca tot ce am spus, să se împlinescă.“

Astfel vorbi el și uimiții săi vasali rădicară de pe pământ cel dintăiu instrument de acel nume. Când întâl-niră ei pe un indigen, care știu îndată să cânte din cimpoiú, se repeziră cătră corăbiile lor astupându-și urechile și nu mai puseră piciorul pe țermii Scoției.

(Va urma.)

¹⁾ Se crede, că cel dintăiu cimpoiú cunoscut Scoțienilor s'a găsit într'o corabie a Armadei spaniole, care a suferit naufragiú pe țermurii nordici. Fără îndoială instrumentul este foarte vechiú, căci pe o antică sculptură elină, care se află acum în Roma, este reprezentat un cimpoer îmbrăcat ca un muntén modern. Nero (51 ani a. C.) cânta cum se ȃice, din cimpoiú.

V a r i e t a ț i.

Kitete, căpetenia negrilor Mpungu. Diferiții călători, cariú au plecat să descopere ținuturile necunoscute ale Africeí centrale, un Livingston, Cameron, Stanley etc. au adus la lumina ȃilei multe lucruri deosebite. Între acestea de sigur nu va fi cea mai puțin interesantă o barbă, care este proprietatea șefului unui trib de negrii, și pe care o arătăm cetitorilor noștriú pe pag. 64 a ȃiarului acestuia. Țera negrilor Mpungu este situată în Africa centrală, lângă torentul Lualaba, care jócă un rol atât de însemnat în ultimele călătorii ale lui Stanley (vedé „Albina Carp.“ din 1878 Nr. 37, pag. 437). Între curiositățile acestei țeri este și barba ciudată a șefului Kitete. Europa ne arată multe forme de bărbi, dintre care unele sunt destul de ciudate pentru a putea face să ridă pe vre un șef negru. Dar barba în cioc a șefului Mpungu va rămănea totuși un lucru rar și demn de admirat. Améndouí obrajiú lui Kitete sunt rași, numai în cioc a lăsat să-i crească o barbă, care-l despăgubeșce pentru restul pierdut. Ea este împletită într'o códă lungă, care pórtă în capét petrii colorate și scoici de tot soiul. Ea atěrnă până la brěú, dréptă și țepăná ca un fel de tir-bușon gigantic. De aceea am cređut util de a o arăta cetitorilor noștriú ca un esemplar rar de lucruri curioase.

Stima indigenilor din Iava pentru crocodil este mare. Ei cred, că corpul unui crocodil este adesea purtătorul sufletului unui răposat, și de aceea nu numai că nu atacă crocodilul, ci îl și apěra și-i aduc jertfe. În Batavia se pot vedea adesea împinse spre mare plute împodobite cu flori, cu luminări aprinse și care duc urez și o găină fiertă. Nimeni nu cutěză să pună mâna pe micul vas. Acésta este jertfă destinată pentru crocodili, pe care o aduc Iavanezii la mórtea rudeniei lor mai de aprópe, la căsătorii, cu deosebire la nașcerea unui copil și la alte ocațiuni sěrbătoreșci, pentru a-și căștiga favórea crocodilului.

Epidemia neesplicată. Se scriă din Berlin: O bolnăvire neesplicată, care a isbucit fără veste între prisonele feminine din casa de lucrători de aci, ocupă în momentul acesta primii noștri medici. Într'o Duminică începu liturgia obiėnuită în biserica de aci: 270 de prisonele erau de față. Abia se sfěrsise liturgia, când trei seú patru fete fură cuprinse de spasmuri epileptice. Începěnd cântarea principală, éraší căpětară spasmuri unele fete. Preotul cređu că se face vre o necuviință și începu predica. După câte-va minute fu întrerupt prin țipete și

éraší cădură câte-va fete. Puțin în urmă vedú preotul pe o supraveghiatóre șovăind și căđěnd. Acum se speria și el, și sfěrsí predica. Când se întonă cântarea din urmă, mai cădură 20—30 de fete în spasmuri epileptice. Nu era brațe destule pentru a căra bolnavele în curte, de óre-ce în primul moment se așteptaú la o înveninare prin acid carbonic. Acésta nu se putea. De atunci se întěmplară alte casurí în aceeași casă așa încât cu tótele sunt cam 80 de fete în spasmuri epileptice. Până acum nu se șciă cauza acestei bóle. Căđěnd, mai multe fete s'au rănít la cap și la brațe și au pierdut sânge pe urechi și pe nas. Este demn de observat, că nici un prisoner masculin nu s'a bolnăvit.

Un corb scump. Cum se împărtășeșce din Washington, departamentul de agricultură a importat 100 de corbi englezeșci cu o cheltuělă de 1.100 dolari (2.200 fiorini), pentru a nimici lăcustele. Nouě-deci și doui au murit pe drum, ér dintre cei opt rěmași mai este acum unul în vieță. Așadar acésta pasěre costă aprópe la 5000 de franci. Scump corb! Nu se șciă până acum la ce va fi întrebuintat.

Regicidul Passanante. După cum se șciă, finěrul rege Umberto al Italiei a fost victima unui atentat în Neapole. Bucătarul Passanante l'a rănít ușor cu un pumnar. Umberto este al treilea monarch, asupra căruia s'a încercat arma ucigașilor. Atentatul a deșteptat mare iritațiune în tótă Italia, dar cu deosebire Roma s'a distins prin semnele de bucuriă ale populațiunei pentru scăpărea fiului prea iubit al lui Victor Emanuel. La atentătorul Passanante s'au găsit o multime de hărtii compromitetóre, care raportéză despre atentatele din Berlin și Madrid. Mai mulți membri ai Internaționalei au fost arestați în Neapole și în alte locuri. Ucigașul este un Calabrez de naturel întunecat și esaltat, adus la amărăciune prin réua tractare a stăpânilor săi. Poliția îl cunoșcea de mai mulți ani ca membru al Internaționalei, dar șciă că nu posedea stima partidei sale din cauza superstițiunei sale. Judecând după primul interogatoriú, Passanante are idei socialiste fără a aparține formal partidei. Basmaua roșiă cu care și-a învélit mâna dréptă pentru a ascunde pumnarul, purta următórea inscripțiune: „Trăiască licuidatiunea socială!“ Acésta basma este unul din obiectele, care se fabrică în Londra pentru consumațiunea socialismului în genere. În răspunsurile sale de până acum, Passanante a negat că s'ar ține de vre-o societate secretă, seú că ar fi primit sfaturí ori bani pentru a comite crima. El și-a repetat cređeul,

că nu voește suveranul orî alți stăpâni, și că, prin înlăturarea autorităților, voește să înlătore miseria. Impresiunea generală este, că Passanante e un nebun fanatizat prin lectura întâmplărilor dela ultimele atentate.

Esposițiune de pisici. De cât-va timp s'a deschis o astfel de esposițiune în palatul de cristal din Londra. Ea cuprindea 223 de esemplare din genul morăitor, dintre care se deosebia ca cea mai frumoasă pisica-angora „Mistletoe.” Acest animal este al unei Mis Weightman, care-și întrebuintează totă averea spre cultivarea pisicilor frumoase și a și câștigat la alte esposițiuni 35 de prețuri cu dulcea sa Mistletoe. Nu trebuie să mai asigurăm, că feciōra Weightman a trecut de mult peste vērsta canonică.

Sântul părinte ca om privat. Papa încă este om și, după ce-și desbracă demnitătea pozițiunei sale, îndeplinește aceleași lucruri ca alți omeni. La îmbrăcat îi ajută de ce scopatori secreți (măturători secreți). Mobiliarul său cel nou e foarte de gust și foarte prețios, lucrat cu ore-care simplitate aristocratică. În camera sa de culcat se află un pat de fer aurit, cu un cer de dantele. Un adevărat obiect pompos este un oratoriū de mahagoni, de pe care strălucesc briliantele unui crucific adus de papa din timpul nunciaturei sale în Belgia. În același gust sunt și celelalte mobile, ér parchetul e acoperit cu un tapet perisian strălucitor de colorî focose. — Cabinetul de lucru are în mijloc o masă de scris îmbrăcată într'o stofă verde englezescă. Două dulapuri de cărți din nuc de India conțin o frumoasă colecțiune de uvrage. Două otomane și șese scaune corăspundătoare mesei de scris completează mobilierul. Cele patru unghiuiri sunt împodobite cu console, de pe care se uită în jos busturile a patru papi, al evlaviosului Pius V., al lui Inocențiu III., Pius II. și Leo XII. — O a treia cameră servește drept sală de primire semi-oficială. Afară de o masă mare și mai multe scaune, se află aci diferite etagere cu vase și statuete, candelabre și alte mobile de luc. Păreții sunt acoperiți cu puținele tablouri în oleiū ale papei. — Din cabinetul de lucru conduce un mic coridor în sala de mîncare, sală foarte simplă. Afară de masă și câteva scaune de pae în colōre naturală se mai află aci numai două console cu mărunțișuri. Celelalte încăperi, săli și anticamere, servesc pentru reprezentare, primiri oficiale, și au rămas tot cele vechi. — În aceste locuri se mișcă viața papei, afară de momentele când se preâmbă acesta în grădinile vaticanului. El se scolă între cincî și șese ore dimineața. Decă nu citește singur sânta liturgie, bea îndată o tasă de cafea neagră, tare. Decă servește singur, așteptă după acest dejun până la șapte ore. De aci până la nouă este liber. Atunci dejunază cu cafea, smântână, unt și un ou prospăt, după care încep audiențele. De două ori pe săptămână are cea dintăi audiență secretarul de stat, în celelalte zile președinții diferitelor ministere, numite congregațiuni, tōte într'un șir hotărît și nestrămutat. Aci e un amestec de afaceri, care sileșce pe papa să le sacrifice și unele ore de după prînd. — Sântul părinte primește publicul cel mare de două ori pe săptămână: Lunia pe orî-cine fără excepțiune, Joia publicul ales. — Cătră o oră se retrage papa în cabinetul său de lucru pentru a se recrea și pe urmă a prîndi. Numai unul din cei patru camerieri secreți (cămărași secreți), care l'a luat dimineața din mînile scopatorilor, îl însoțește peste tot, și la masă. Afară de aceea vine la masă și scalco segreto, camerarul de curte Sterbini, și fratele papii, care locuește în vatican. Toți ar trebui să stea în picioare după obiceiū, dar papa îi invită totdeauna să ședă. În ordinea mîncării a introdus schimbări. Pe când predecesorul său avea o socotelă de două sute de lire pe di, hotări el dincontră ca pentru masa sa să fiă de ajuns de ce lire, pentru omenii săi 18 lire. El își începe ospetul cu ore-care picanteră, după care urmăză bucata națională fritta: pârțicele mici de creeri, cap de vițel, ficat și altele asemenea în uleiū. Apoi vine minestra: supă de carne și verdețuri într'una, câte odată ceva fript și în fine fructe, tōte foarte alese. Vinul de masă este din Genzano, după

care vine un păhărel de vinuri străine, Bordeaux seu Champagne. După ospet, rămâne papa singur în cabinet. Dela patru până la șese da audiențe intime, și de atunci până la nouă audiențe de afaceri. După nouă ore rămâne papa erăși singur până la de ce, când iea cena, constătătoare din ciorbă de carne seu alte mîncări ușore. După aceea petrece papa erăși câtă-va vreme în cabinetul seu privat, cetește câte-va jurnale, anume: Libertă, o fōiă mică romană cumpetat liberală, seu face notițe în jurnalul seu. Într'aceea scopatori moțăesc în anticameră așteptând clopoțelul, care-i chiamă, să însoțescă pe sântul părinte în camera de culcare. După împlinirea datoriei lor se întorc în anticameră, pentru ca să viseze pe băncile tari de lucruri sante și nesante.

Un cadavru ciudat. Se reporta, sunt câte-va săptămâni, din Bockum: „S'a găsit în Stromberg, în W., cadavrul unui bărbat necunoscut. El este cam de 35—40 ani, înalt de 1 metru și 764 milimetri, cu barbă blondă închisă, ochi albaștri, păr blond, nas ascuțit ceva cam încovoiat, gura ordinară, față lungăreță, la piciorul drept fără degete și — vorbește tare pe nas” (cadavrul). După ce se descria și îmbrăcăminte, venia subscrierea funcționarului prusian, un ampioiat din vecinătate.

Statistică. — *Statistica Bucurescilor.* Reproducem în estras după recensământul general executat în anul acesta la propunerea D-lui I. Procopie Dumitrescu, loc. de primar al Bucurescilor, următoarele date statistice despre capitala României:

Suprafața totală a orașului este de	29.253,649 metri
Numărul total al proprietăților este de	21,027.
N-rul edificiel.	635 rămase din interval. dela a. 1400—1800
	3,963 „ „ „ „ 1800—1830
	2,492 construite dela anul 1830—1840
	3,064 „ „ „ 1840—1850
	3,673 „ „ „ 1850—1860
	3,730 „ „ „ 1860—1870
	2,766 „ „ „ 1870—1877
	<u>20,323</u>

De aci urmăză, că în cei din urmă 30 de ani vine mai mult de un edificiu construit pe di.

Populațiunea totală:

Capî de familie împărțiți în 9 clase sociale	61,859
Membri de familie aflați la aceștia	115,787
	<u>177,646</u>

Instrucțiunea populațiunei:

Bărbați:	șciū ceti din 100, nu șciū ceti din 100	
Profesiuni libere	73	27
Comercianți	75	25
Industr.-Meseriași	77	23
Calfe comercianți	83	17
„ meseriași	68	32
Ucenici de comerciū	76	24
„ meseriași	60	40
Servitori	38	62
Fără profesiuni	53	47
Femei:		
Profesiuni libere	47	53
Comerciante	34	66
Industr.-meseriașe	12	88
Calfe comerciante	21	79
„ meseriașe	22	78
Ucenice de comerciū (sunt numai două)	—	—
„ de meseriă	51	49
Servitoare	10	90
Fără profesiuni	29	71
În total șciū serie și ceti	{ bărbați 57,014	{ femei 22,383
Fără instrucțiune 98,245	
	<u>177,646</u>	

— *Un op monstru de literatură* este enciclopedia chineză, care apărură la ordinile împăratului Kung-hi în capitala Chinei, pe când se afla în floare misiunea iesuită de aci. Supt supraveghierea părinților din această societate s'a făcut în decurs de 40 ani colecțiunea întrăgă, cuprinzând 6 despărțăminte din produsele cele mai importante ale învățaților, poeziilor și scrutaților „imperiuului din centru“ dela anul 1100 a. C. până la 1700 d. C. Edițiunea este în 100 esemplare; toate literile s'au turnat în aramă și după aceea s'au stereotipat paginile. Un exemplar cuprinde 5020 de volume, așadară s'au tipărit 502,000 de volume, și în urmă s'au nimicit platele. Secretarului ambasadei engleze din Peking îi succese să capete un exemplar pentru 37,000 fr. Acest exemplar a ajuns în Londra pentru muzeul britanic și este unicul în Europa.

— *Esposițiunea din Paris.* Venitul esposițiunei dela 1 Maiu până la 10 Novembre inclusiv (socotind și 30 Iunie când se redusese prețul la 25 centime) a fost de 12.653,746 franci, adică peste 2 milioane pe lună. La acestea să se adauge: subvențiunea orașului Paris de 6.000,000 franci; vânzarea palatului Trocadero 3.000,000 franci; veniturile cafenelelor și restaurantelor din Parc în număr rotund 4.000,000 franci; venitul concertelor de pe Trocadero 1.000,000 franci. Venit total cam 34.000,000 fr. De ore-ce speșele totale au fost cam de 45.300,000 fr., deficitul e numai de 11.300,000 franci.

Modă. — *Pentru ernală.* După cum merge moda, n'ar fi nici o mirare decât bărbații ar îmbrăca haine femeșci; acesta ar fi numai un schimb, că-cî dómnele și-au scos mai totă toiteta din garderoba bărbătescă. Vestele, tunicile, fracurile și gileturile aristocraților din seculul precedent, se imită și se pórta în toate felurile. „Revers“ul îndoit pieș și aplicat la capătul taliei de dinainte îi dă ore-care caracter femeesc. Nu lipsesc nici jaboturile de dantelă desă. — Peluche și catifea canelată și comprimată, și toate felurile de peching servesc la gileturi. Gătela buzunarelor, a mânecilor și a gulerelor se face din catifea canelată seú din peluche de mătasa de colóre potrivită. Peluche este mai frumos și mai bogat, dar și mai scump. Esistă o stofă de felul acesta, al căreia fund este străbătut de fire fine de aur, ceea-ce dă țesăturii un luciú deosebit. — Colorile moderne ale sezonului de toamnă și de ernală sunt verde de muschi, verde de olive, albastru închis, și cu deosebire granatul scilpicios, acea colóre bogată, care luminează dintr'o grupă de toilette, ca frunzișul de viță colorat în purpuriu de ultimele rađe ale soremui. — Costumele de lână păstrăză o simplitate părută, care însă se rădică în cele mai multe casuri prin tunică de atlas acoperită cu broderii multicolore, și prin vesta asemenea brodată cu lucș. Unele costume de cachemir se lipesc în crețe moi de rochiile de catifea strălucitoare de diferite colorii, altele au haine de desupt din mătasa școtiană vėrgată. — Costume școtiane se pórta încă, dar sunt cam „ordinare“; se ntelege, și în aceste țesături este o mare deosebire de speciú. Sunt stoffe cu colorii și vėrgi mestecate fórte discret, care încă se pot numi „școtiane“, totuși nu se asemănă întru nimic cu ordinarul tartan cu colorii strigătoare în muștră cadrilată, ce purtau altă-dată acel nume.

Notițe economice. — *Procederea rusescă pentru a conserva fructe.* Acest procedeu inventat, după cum se

Kitete, șeful Mpungu.

ține, de măestrul de hotel al marelui-duce Nicolae, constă în următoarele. Stinge var próspect într'o fluiditate formată din câte-va picături de creosot și din apă. Înmoe varul, lasă-l să se sature de apă, și să se prefacă în praf la aer. Atunci iea o cutiă grósă, așeză pe fundul ei un strat cam de 25 milim. din acel praf de var, peste el o fóiă de hărție și un strat de fructe bine șterse, pe care le acoperi cu o altă fóiă de hărție și un strat de pulbere de var. În unghiuri poți pune pučin praf fin de cărbuni de lemn. Continuază astfel, până umpli lada, bate coperișul cu cue și vei putea conserva fructele cel pučin un an fără să se strice.

— *Pentru a scóte pete de vin din albituri,* înmoe partea pătată cât se póte de iute în lapte, care fierbe, frecă-o cu el și pe urmă spală totul în apă curată.

— *Pentru a curăți bine buțile,* umple-le de jumătate cu apă, iea pietricele înfierbentate și aruncă atâtea pe gaura buții, până când va clocoti apa. Atunci clăteșce-o cu apă limpede și rece.

C u g e t ă r i .

— Fantasia unui autor ne orbeșce, numai rațiunea lui ne luminează.

— Amorul compensază toate; nimic nu compensază amorul.

— Omul nu e nici odată nici atât de fericit, nici atât de nefericit, cum își închipueșce.

— Decă n'ar fi nici defectele noastre, nu ne-am bucura atâta de a le găsi la alții.

— Cui nu-i place să laude, și pe cine nu laudăm fără merit?

Bibliografiă.

Școla română, fóiă lunară pentru înaintarea educațiunei și instruciunei. Edată și redactată în Sibiiu de *Vasile Petri*. Anul III, 1878. Fasciúra 1, pe Octomvre. După cum se șciă, D-nul Petri a fost silít să intrerupă publicarea acestei foi din cauza indiferentismului Românilor. Acum, numai la îndemnul repeșit al învățaților s'a decis a o reincepe. Cetind fasciúra 1, am rėmas uimiți cum a putut să nu fiă spriginită cu căldură de publicul școlastic o întreprindere de meritul acesteia. Să fiă cât de sėrace școlele noastre, totuși ar fi putut găsi 4 florini pe un pentru o publicare consacrată numai și numai intereselor lor. Credem, că și aci cauza nenorocirei trebuie căutată în indiferentismul proverbial al publicului român pentru ori-ce încercare literară în siul lui. D-nul Petri, autorul unui ABC-dar și al unei Cărți de cetire, care au fost primite de presa română de dincóce cu laudele cele mai măgulitoare, este un pedagog de frunte. Nu este dar mirare, ca materialul tractat în fóiă sa, să fiă cât se póte de acomodat scopului și bine lucrat. Stilul este curat și frumos, lipsit de acele perióde de o pagină, care sunt defectul celor mai multe scrieri de dincóce. Cetitorul póte urma ușor frașele relativ scurte și clare. În fine ortografia precisă cu semne instrueză pe învățații nostri în pronunțierea esactă a cuvintelor româneșci. Sperăm că de astă-dată școla română va fi îmbrășișată cu căldura, pe care o merită, atât dincóce cât și dincolo de Carpați. Etă cuprinsul fasciúrei 1: Ivan Amos Comenius. — Băncile de școlă (cu ilustrațiuni). — Importanța și utilitatea studiului limbei române. — Geometria în școla poporală. — Din computul cu frângerii vulgare. — Pentru primul învățământ în istorie. — Câte-va observațiuni la orele de lectură în școla poporală. — Regule de toate di-lele pentru învățații incipientii. — Ortografia cu semne. — Pentru „Școla română“. — Varietați. — Bibliografie.

XIV. Programă a Gimnasiului mare public român de religiu-nea ort. resăritenă și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu acesta, din Brașov, pe anul școlastic 1877-78, publicată de *St. Iosif*, director și profesor. Cuprinsul: Necrolog în memoria directorului decedat Dr. I. G. Meșotă. — Discurs ținut la 29 Iunie a. c. — Șciri școlastice; toate acestea de dir. *St. Iosif*, Sibiiu, tiparul tipografiei archidieceșane 1878.

Penesch Curcanul. Dem rumänischen Original des B. Alesandri nachgedichtet von *Theochar Alexi*. (Als Manuscript gedruckt.) S. Filtš's Buchdruckerei (W. Krafft) in Hermannstadt.

Statistica. Primăria orașului Bucureșci. Recensemėntul executat în anul 1878. Topografia, edificii și populațiunea orașului Bucureșci. Anul 1878. Bucureșci, Noua tipografiă națională C. N. Rădulescu, strada Academiei 24. Din această carte importantă am reprodus unele sub rubrica: Statistică.

Posta Bedacțiunei.

D-lui N. P., Brașov. Diarul se trămite societății. — D-lui A. B., Viena. Mulțămită. Aștept cele promise. — D-lui S. Fl. M., Siretiú. Aștept cele promise. — D-lui A. R., Sibiiu. Subiectul a fost tractat atât de des, încât a devenit banal. Alegeți alt-ceva, când vei mai fi inspirat. De alt-cum versurile nu sunt rele; fereșce-te numai de repetiții